

Nr. 4.

Tomul III.

Sibiu.

30 Noembrie

1879.

ALBINA CARPAȚILOR

Apare la 15. și ultima fișă-cărel luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. seî 70 baul. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiu, la colectanții, la oficiile poștale și la toate librăriile.

Amor și ortografiă.

Novelă.

(Continuare.)

Conversațiunea ajunsese la punctul acesta, când intră în casă Iulia. Cei doi soți își aruncară o privire de înțelegere, ceea ce însemna că a sosit momentul să consulte inclinarea fetei.

Iulia era tristă de când Iancu îi ceruse o întrevedere. Nu știa cum să împlinescă dorința iubitului ei. O sfielă de față mare o opria de a-i acorda întâlnirea, și pe de altă parte simțea, că numai o împregiurare din cele mai grave putea să-l îndemne pe Iancu a cere o întrevedere. Nu știa ce să facă, și de trei zile nu mai avea știre despre tânărul poet.

De aceea când intră în salonaș, Iulia purta pe fața ei palidă urmele luptelor sufletești suferite în aceste trei zile. Haina ei de casă de o colóre cam închisă și pèrul castaniu măriaū încă avea palóre. Pasul ei nu mai era așa sprinten ca de obiceiū, se tîria încet și lîngedînd, ér ochii ei negrii, încungiurați de un cercen albastru păreau mai mari ca de obiceiū. Acești ochi strălucitori de un foc sombru, și buzele de o roșetă viă erau simptomele frigurilor sufletești, de care suferia biéta fată. Se vedea, că amorul îi aprinsese inima cu o văpaiă nestinsă. Ca o flóre pîrlită de arșița sórelui, Iulia înclina frumosul ei cap.

Când o vedu întrînd astfel, bêtânul capitalist simți tótă iubirea lui pîrintescă escitată în cel mai mare grad. Frumseța ei atât de mișcătore influința încă mai puternic asupra inimei pîrintești prevenite în favorul ei.

Un suris palid retăci pe buzele tinerei copile, când se apropiă de mamă-sa. Acésta vedea, cu ochiul ei de mamă, că o durere prospetă începea să ródă esistența copilei sale. Nu știa însă la ce să atribuésca acéstă suferință. Credea că este un chin trecetor, care în curênd va dispărea fără urmă.

— „Ce-ți e ție, copila mea,” dîse d-na Renténu atră-

gênd pe fiă-sa pe o canapea lîngă sine, și netendîndu-i cu mâna fruntea palidă și infierbîntată. „Veđi, ochiul têu e bolnav, fața ta e palidă și fruntea-ți arde. Spune, ești bolnavă, seú ai vre o supêrare?”

— „Nu e nimic, mamă dragă,” rêsponse Iulia roșînd ușurel. „Am de ieri nópte o mică durere de cap, dar va trece ea curênd.”

— „Să nu fiă ceva serios, draga mami. Să trîmitem mai bine după doctorul Salitrénu.”

— „Nu! nu e de lipsă,” dîse Iulia cu vioiciune. „Ce să se trapede doctorul pentru o nimică de tot. N'ai nici o grijă, mamă dragă; imi va trece curênd.”

Renténu, cu agerimea sa de spirit, cređu că gteșce cauza infățîșării suferinde a fiicei sale. — „E gîndul măritatului, gîndul lui Reli,” își dîse el, zîmbînd în sine, „o voiú vindeca eú îndată; mă bucur din nainte de plăcerea ce va simți, când îi voiú spune noutatea importantă. Biéta copilă n'a cutezat să dîcă nimic despre ceea ce simte, și acum iubirea o chinuesce.”

Renténu era încântat de pêtunderea sa, și voia să prelungésca într'adins intervalul până la vindecarea Iuliei, pentru ca efectul să fiă cu atât mai puternic și mai îndestulitor.

— „Și eú cred, că-ți va trece curênd,” dîse Renténu cu frăgedime, „că-cî ce nu pôte sevérsi iubirea pîrintilor? Ea va alunga norul de pe fruntea ta, draga mea copilă.”

— „Șciú cât sunteți de bunî pentru mine,” observă Iulia cu convingere, și sărutâ pe mamă-sa cu acea lingușire afectuósă, pe care o înțeleg atât de bine fetele de 18 ani. „Dar,” adăogă ea, „suferința mea e de acelea, care trec iute fără a lăsa urmă.” Se vedea, că tinera fată nu spune adevêrul, pentru că roși ușor.

— „Trec, da,” observă Renténu, „când se află cine-va care să caute a le vindeca. Durerea ta nu e trupescă,

fata mea. Ochii părintești știu pătrunde adânc și descoper ce se petrece în sufletul copiilor.”

Iulia roși până în albul ochilor, că-cî se vedea înțelesă. Ea-și ascunse fața la sinul mamei sale.

— „N'ai de ce să roșești, draga mea copilă,” mai dișe Renténu. „Ești într'o vîrstă, când inima începe a iubi. Nu este rușine a simți inclinări fragede. Noi încă am fost odată tineri și a trebuit să trecem, ca toți oamenii, prin văpaia iubirei.” D-na Renténu avu o umbră de surîs; ea-și aducea aminte fără de voe, că zestrea jucase un rol destul de important în căsătoria lor.

Renténu continuă:

— „Astfel e făcut omul să nu trecă singur prin furtunile vieții. Noi suntem bătrâni, mâne poi-mâne ne întorcem în țărîna, de unde am venit; e bine să-ți capeți mai de timpuriu pe cine-va, care să ne înlocuască.”

— „Oh! tată,” îl întrerupse Iulia, „de ce spui astfel de lucruri triste? Dumnezeu e bun, nu ne va despărți.”

— „Ei, draga mea, trebuie să ne gândim la tôte, omul e muritor; numai pe cel ce nu se gîndește la viitor îl apucă nenorocirea pe neașteptate. De aceea părinții tîi, cari te iubesc și-ți doresc binele, s'au bucurat când au vădut deșteptându-se în inima ta simțeminte fragede. Da, ne-am bucurat, că ai ales un tovarăș pentru vieță, și am aprobat dela început inclinarea ta.”

— „Adevărat să fiă?” strigă Iulia isbucnind de bucuriă. „Oh, cât sunteți de buni și cât vă iubesc!” adăogă ea sărutând cu transport mâinile domnului și dîmnei Renténu.

Obrajii ei se rumeniseră, ochii ei străluciau de o fericire nespūsă. Flôrea pălită reinviase, îndată ce o picătură de rouă îi stîmpîrăse focul.

Renténu încântat de acțiunea sa, încântat de modul magistral, cu care condusesese conversațiunea, surîdea cu plăcere. Pe fața lui se resfrîngea bucuria ficeii sale. Cu tot egoismul său, trebuie să-i facem dreptate constatînd, că nu era numai mulțămirea cu sine însuși, care-l făcea atît de fericit. Nu, Renténu se bucura într'adevăr și de fericirea ficeii sale, pentru că o iubia cu tot amorul, de care era capabil.

În timpul acesta, d-na Renténu, care nu se aștepta la o isbucnire atît de violentă, își esprima mirarea sa, deore-ce nu văduse nici-odată pe Iulia arătînd lui Parafescu o inclinare deosebită. Renténu lăsă, ca să trecă primul acces de bucuriă al Iuliei, care nu se mai putea stăpâni, alerga dela unul la celălalt și le esprima mulțămirea sa. Cu tîta serioșitatea ei obicinuită, cu tîta tăria sufletului ei, tinêra fată, care după primele dureri suferite, nu se aștepta la bucuriă atît de mare, fu învinsă de prisosul de simțeminte furtunose, ce-i inundaă sufletul, își pierdu liniștea și sângele rece.

— „Și eu, care-mi făceam suferințe închipuite,” dișe ea; „nu cutezam să vă descoper ceeaa ce simțiam! Ce nebună eram! Mă îndoiam, că d-vostră veți aproba iubirea noastră. Oh! cât sunt de fericită!”

— „Noi încă nu suntem mai pușin fericiti, draga mea copilă,” observă Renténu. „Decă nu ț-am arătat mai curînd aprobarea noastră, cauza a fost că am voit să așeptăm pînă când alesul tîu va face un pas decisiv. Acum l'a făcut, pentru că ne-a cerut mîna ta; ér noi i-am dat-o cu bucuriă.”

Renténu avea obiceiul să vorbescă în înmulțit, ca autorii și monarchii. Deși soția sa nu jucase nici un rol

în comedia înscenată de Aurel, el dișea „noi,” deore-ce avea ôre-care modestiă de autor.

Iulia nu s'ar fi așteptat, ca Iancu să facă atît de răpede un pas decisiv. De aceea uimirea sa era mare, nu credea urechilor sale.

— „Adevărat!” dișe ea, „tare s'a grăbit.”

— „Ei, și-ți pare rău?” continuă Parafescu. „De altcum nu s'a grăbit așa de tare, că-cî e mai un an de când îți face curte.”

— „Cum, un an? Abia se află aci de câte-va luni.”

— „Ei, frate, s'au încurcat limbile. Cum poți tu pretinde, că Reli se află aci numai de câte-va luni?”

— „Ce fel? Parafescu? dar cine-a vorbit de el?” dișe Iulia îngălbenind.

— „Cine-a vorbit de el?” esclamă Renténu, „vino-ți în simțiri, fata mea. De o jumătate de cés nu e vorba decăt despre Reli, care e alesul tîu, și a cerut mîna ta.”

— „Parafescu a cerut mîna mea?”

— „Negreșit, dar cine altul?”

Iulia deveni albă ca păretele și fără a pronunția un cuvînt cădu într'un fotel acoperindu-și fața cu mâinile. După o bucuriă neașteptată se simția cădînd într'o prăpastiă de suferințe amare. Într'un singur moment trecură prin sufletul ei icónele cele mai întunecóse ale unui viitor teribil, că-cî cunoșcea prea bine pe tatăl ei, și șcia că nici iubirea sa nu-l pôte abate dela ceea ce și-a propus.

D-na Renténu neliniștită alergă la Iulia, îi luă mâinile, se uită cu iubire în fața ei, o sărută pe frunte și o desmierdă, întrebându-o, decă bucuria prea mare i-a făcut rău.

Tinêra fată nu răspundea nimica, căpătase o lovitură prea violentă, și-i trebuia cât-va timp pînă să se reculegă. Trecură astfel câte-va momente de tăcere. Renténu nu-și putea da sémă de schimbarea ce se făcuse în purtarea ficeii sale și începea să se îndoescă de agerimea spiritului său. Dómna Renténu era ocupată cu mîngăerea Iuliei, ér acésta era încă amorțită de lovitură.

— „Dar ce-i cu tine, Iulio,” dișe în fine Renténu. „Adinööri te bucurai de vestea, pe care ț-am împărtășit-o, și acum faci o față, ca și când ai ieși din mormînt.”

— „Dumneđeule!” esclamă Iulia, „dar eu nu iubesc pe Parafescu,” și tinêra fată dede curs liber lacrimilor fierbinți, care-i apăsaă inima.

— „Nu iubești pe Parafescu?” dișe Renténu cu un ton, în care se cetia uimirea, necazul și decepțiunea. „Nu iubești pe Reli?” repetă el. „Atunci de ce te bucurai, când ț-am spus, că ț-a cerut mîna?”

— „D-ta nu mi-ai spus, cine a cerut-o.”

— „Nu ț-am spus cine a cerut-o? Dar putea să fiă altul, decăt Reli. Ah!” adăogă el bătîndu-și fruntea cu palma. „Dar atunci... iubești pe altcine-va?”

— „Da!” dișe Iulia cu tărie.

— „Așa! Și putere-am ști, care Fêt-frumos ț-a atras privirile?”

— „Iubesc pe Zefirescu, nu voiü fi decăt soția lui.” Dișînd acestea, Iulia se rădicase în picioare. Tîta puterea îi revenise în fața pericolului. Nările ei se înflaseră de emoțiune, fața-i era palidă dar energică, și din ochii ei se reversaă rađe de curagiü și de tărie.

Decă trăsnetul ar fi cădüt la picioarele lui Renténu, spaima nu l'ar fi înlemnit mai tare, decăt ultimele cuvinte ale Iuliei. Cum! Zefirescu, poetul, fonetistul, să cutéză a

răpi inima fiicei sale. S'a isprăvit! Sfârșitul lumii nu mai era departe! Antechrist se ivise! Bătrânului capitalist i se părea, că aude trâmbița îngerilor dela a două venire, și aștepta în fiă-care moment să se surpe lumea cu un sgomot înfiorător. Lucrul i se părea atât de monstruos, încât credea că n'a aușit bine. De aceea, spre marea mirare a Iuliei și a dómnei Renténu, el nu isbucni ca de obicei, ci dîse cu o liniște părută, care era mai teribilă decât necazul:

— „Să vedem, domnișóră; mi se pare că nu ești în totă firea. Cum ai dîs? Mai spune odată!”

— „Iubesc pe Zefirescu, și nu voi fi, decât soția lui,” repetă Iulia apăsând pe fiă-care cuvânt.

— „Așa? Și așa dori să șciți dela cine atěrnă un astfel de lucru?”

— „Cred, că am dreptul să dîc și eă un cuvânt, când e vorba de fericirea vieții mele întregi. Voi dîce dară un cuvânt: numai mórtea mă póte despărți de Iancu.”

— „Ești nebună, Iulio. Gândește-te, că el n'are nici o stare în present, n'are nici un viitor, este un prăpădit, care nu va sfârși bine cu nerușinarea sa. Vrei să încarci blăstemul meu pe capul tēu și al lui?”

Iulia deveni roșă de indignațiune, vędându-și idolul stropit cu noroiu, călcat în picióre. Ea dîse cu o voce vibrândă:

— „Nu insulta, tată, pe un om de onóre și de inimă, care merită stima și admirațiunea d-tale. Nu-mi trebuie avere pentru a trăi cu el. Suntem tineri, vom munci aměndouă, vom agonisi cât ne trebuie pentru a trăi și nu vom cere ajutor dela nimeni. Află dar, că iubirea mea este mai tare, decât tóte pîedecile care mi se vor pune în cale. Nici blăstemul d-tale nu mă va opri de-al iubi.”

— „Iulio; fata mea!” se văetă d-na Renténu. „Vino-ți în simțiri; aiurezi, draga mami, ești bolnavă.”

— „Las-o, Eleno, las-o,” isbucni Renténu roșu de furie. „Las-o n' pace. Duhul Satani a atins-o. Duhul Satani sub forma acelu světurat i-a pătat sufletul ei cel curat și vrea să o ducă în Iad. Dar, pe viul Dumneđeu, decă ea e orbită și smintită, eă mai am ochi și creeri în cap. Până când voi trăi, nu voi suferi ca asemenea ocară să se întěmple. Auđi! fată neascultătoare, eă sunt părintele tēu și voința mea se va implini.” El ajunsese în parocsismul furiei și sfērși rădicând un braț amenințător. „Mai bine să móră fata mea, decât un fonetist să o capete de soția!”

După aceste cuvinte înfiorătoare, bătrânul, afară din sine, ieși din casă trântind ușa după sine. De când trăia cu dēnsul, d-na Renténu nu-l vęduse așa de furios.

Iulia sfērșită nu mai putu sta în picióre ci se lăsă să cadă într'un fotel. Iritațiunea nervoasă, care-i susținuse puterile, dispăruse acum, lăsând loc unei slăbiciuni covērșitoare. Lacrimi curgeau șiróe din frumoșii ei ochi, ér pieptul ei se rădica în intervale neregulate, agitat de suspine grele.

Dómna Renténu plângea și ea cu hohote, dar inima ei de mamă cercă să liniștescă furtuna, care mugia în pieptul fiicei sale. Ea se apropiă de Iulia, îi strînse frumosul cap la șinul ei, și acoperi ochii și fața de sărutări, pe când buzele sale murmurau:

— „Nenorocit copil! nenorocit copil!”

Astfel steteră ele câte-va minute îmbrățișate, unindu-și

lacrimile, unindu-și suspinele. Iulia se simția ușurată zăcând la șinul iubitor al mamei sale. Nu este consolare mai dulce și mai puternică, decât iubirea aceleia, care ne-a născut în suferințe și ne-a crescut cu sângele ei propriu. Fericit acela, care are o mamă! Când furtunile vieții vor spulbera nălucirile și speranțele sale, el va găsi adăpost fidel în iubirea ei. Este propriul acestor femei sfinte să plângă cu noi, să ne mângăie luând pentru sine o parte din durerea noastră, să ne zimbescă dulce, cu tóte că sufletul lor e sfășiat de durere, să ne redea liniștea pierdută cu vina seú fără vina noastră. Ele nu întrebă, decă noi prin ușurința de minte, seú chiar prin greșeli neiertate ne-am atras nenorocire. Nu, ele nu caută cauza, ci vęd numai efectul, și caută a-l delătura. Ce devotament sublim, ce abnegațiune de sine în acele inimi slabe și totuși tari, aplecate la greșelă, și totuși sfinte, sfînțite prin unica virtute, care șterge tóte greșelile, prin iubirea mămescă!

De aceea și omul cel mai sceptic, infidelul cel mai nepăsător se va simți mișcat înaintea mamei sale, va crede în iubirea ei și, în zile de nenorocire, va căuta asil la șinul ei.

Precum am dîs, Iulia în curěnd se simți ușurată, suspinele deveniră mai rare, ér lacrimile încetară de a mai curge.

— „Lasă, draga mea copilă,” dîcea d-na Renténu, „svěntă-ți lacrimile; tatăl tēu, șci, că e iute, se supără curěnd, dar se îmblăndește tot așa de iute. El se va îndupleca, fiind-că te iubește și nu voește să te vadă nefericită.”

Iulia clătina din cap cu întristare.

— „Ași vrea să fiă așa, mamă dragă,” dîse ea cu un suspin, „dar nu l'am vędut nici-odată atât de furios. Nu șci ce are în contra d-lui Zefirescu, de nu-l póte suferi.”

— „Îmi vine a crede, că aă avut împreună vre o dispută despre ortografia, după cum am înțeles dela tatăl tēu. Se vede, că acel tinăr, nebănuind nimica, l'a vėtămat la córda cea slabă.”

— „Atunci nu mă mai mir de loc, și sunt sigură, că tata nu va vrea cu nici un preț, să ne vadă la olaltă. Și-l iubesc, mamă dragă, îl iubesc din inimă pe acel șerman tinăr atât de bun și atât de nobil! Cred, că voi muri de durere vędendu-mă despărțită de el.”

— „Nu te mai supăra,” dîse d-na Renténu cu un zîmbet, precum numai mamele șciú avea, pe când mâna ei neteđia pěrul fiicei sale. „Las să vorbesc eă cu tatăl tēu. Ori cât va fi de nefidulecat, va trebui să se supună, când ne vom uni rugăciunile și voințele pentru a combate orbirea lui.”

— „Veđi tu, mămucă, până acum n'am cutezat să-ți vorbesc nimic despre acel tinăr. Și cu tóte acestea mai bine așa fi făcut, că-că am fi putut pregăti pe tata.”

— „Acum ce s'a făcut, s'a făcut. Nu ne rămâne, decât să căutăm a îndrepta greșela. Ca să nu fi soția unuia, pe care nu-l iubești, vom pune în mișcare tóte mijlócele de rezistență. Nu este nefericire mai mare, draga mea copilă, decât lipsa de simpatia între soți. Fiind-că șciú acésta prea bine, voi face totul, voi vorbi cu tatăl tēu cu o energiă, pe care, vai! în afacerile mele nu am avut-o, voi vorbi cu Parafescu, decă va fi de lipsă. Acesta e un tinăr cum se cade și cu inima la loc, de sigur se va retrage singur, când îi voi spune, că tu nu-l iubești și nu-l poți iubi.”

— „Oh! mamă dragă, ce bună ești și cât am să-ți mulțămesc,” duse Iulia acoperindu-și mâinile cu sărutări. „Decă n'ai fi tu să mă încuragezi, nu știu ce ași face.”

— „Nu ești tu fiica mea prea iubită, dragă Iulio? Decă am avut și am vre o bucurie de viață, este ca să păzesc fericirea ta. Destule am suferit eu, cel puțin tu să scapi neatinsă de văpaia durerilor. Dar ce lucruri triste m'apuc eu să-ți spun? Fi cu curagiu, copila mea, liniștește-te. Până acum tatăl tău își va fi pierdut furia, mă duc să-l îmbunesc puțin. Adio, draga mea Iulia!”

Dicând acestea, d-na Renténu sărută fruntea Iuliei și se depărtă zimbându-și și făcându-și semne amicale cu mâna.

Atât de mare e puterea cuvântului mamei, încât Iulia se simți mai de tot mângaiată. Speranța renășcea în sufletul ei. Fața ei era senină, numai câte un suspin mai scăpa din pieptul ei, ca ultimele picături de plouă ale unei furtune.

Aflându-se singură, tinera fată începu a se gândi la cele petrecute și trebui să recunoască greutatea situațiunei, în care se afla. Dela vorbele pronunțate de tatăl ei, cugetarea sa trecu la Iancu, la sârmanul june, care de câte-va zile tot aștepta răspuns. Printr'o combinațiune de idei foarte logică, ea își aduse aminte, că tinărul era foarte agitat, când ceruse întrevăderea, cu toate că-și ascundea emoțiunea sub un suris indiferent. Se vedea dară, că Iancu avuse neplăceri cu tatăl ei, că fusese destul de nenorocit pentru a-și inspira antipatie, și că de bună-sămă cerea o întâlnire pentru a chibzui împreună, ce mijloce s'ar putea întrebuița spre a repara greșela. Ajungând la acest punct ea se întreba, decă trebuia seă nu să incuviințeze acea întâlnire. În pozițiunea, în care se afla acum față de tatăl ei, un astfel de pas ar fi imprudent, că-cî ajungând în vre un chip la aușul lui, l'ar întărta mai rău. Mai bine ar fi să aștepte până când îi va succede mamei sale, să întorcă lucrul în favorul tinerilor înamorați. Dar până atunci Iancu va suferi miș de morți, va gândi că e uitat, pôte chiar fama despre pasul lui Aurel va ajunge până la urechile lui și-l va împinge la o desperare, care ar putea să-i fiă fatală.

Singură această cugetare ar fi fost în stare să o înduplece. Dar nu, tinărul poet avea prea bună opinie de

spre Iulia, pentru a-i face o astfel de nedreptate. El de sigur aștepta cu încredere și cu răbdare.

Când ajunsese la punctul acesta, ușa se deschise, și în casă intră o bătrână servitoare fidelă, care idolatra pe Iulia. Ea se uită cu precauțiune în giurul seă, se apropiă cu mister de Iulia, și scoțând o epistolă din sîn i-o întinse, dicând încet:

— „Coconiță, m'ia dat-o domnișorul, cu care ți-ai petrecut așa de bine la Maia. Dicea, că să ți-o dau în mână cu ori ce preț, fără să mă vadă cine-va. Drăguțul mititel părea așa de trist, când imi dicea acestea și mă întreba cu larimile în ochi, ce face coconița, se logodește cât de curând. Nu știu, deă, i-am răspuns, până acum nu se aude nimica temeinic, dar de vre-o două zile coconița e așa de supărată, par că tot plânge, e pălită ca o floriceică de toamnă, drăguța, se vede că e bolnăvioră. Atunci să fi văduț pe domnișorul cum schimba la fețe, se făcea pe rând roșu și galbin, gândiam că acum, acum o să cadă. Apoi de odată mi-a dis: dă-i scrisoarea acăta cât mai curând, spune-ți că aștept răspuns cu inima sdrobotită, că fiă-care clipită de așteptare e un véc de chinuri, spune-ți toate acestea, dar să nu afle nici un suflet de om, că-cî atunci... Aici s'a întrerupt și s'a depărtat răpede, ca și când ar fi fugit de un gând rău.”

Baba ar fi vorbit încă multe, decă nu s'ar fi aușit un sgomot în coridor.

— „Du-te acum,” duse Iulia, „și întorce-te peste un sfert de cés. Să tacă ca mormântul.”

— „Cum n'oiu tăcea, coconiță dragă, când mi-ești scumpă ca lumina ochilor. Las că-l facem noi vesel pe sâr-cul domnișoru cela, care sémână cu un mort ieșit din grópă.”

— „Du-te, du-te, dragă „lele,” ca să am timp de a ceti acăstă scrisoară.”

Bătrâna se strecură fără sgomot afară din casă, ér Iulia rămase singură.

Ea era în prada unei emoțiuni nespuse. Cu mâna tremurândă voia să desfacă epistola lui Iancu, dar inima-i bătea atât de tare, acțiunea ei i se părea atât de neiertată, încât credea că păreții au miș de ochi îndreptați asupra ei. De odată însă, ea făcu un gest energic, și rupând sigilul ceti următoarele.

(Va urma.)

Studii asupra teatrelor

de Frédéric Damé.

Teatrul la Indiani.

(Fine.)

Bhavabhuti, pe care contimporanii seă îl supranumiseră Sri Kantha (Gură de aur) și pe care Lamartine îl numește Eschyle al Indiei, după ce compară pe Călidasa cu Euripide, este un poet mult mai modern decăt acesta, deore-ce trăia în secolul VIII din era noastră sub regele Bodja, la Dhara, după unii, sub regele Yasovarma, la Canoje, după alții.

Avem trei drame scrise de Bhavabhuti: Mălati și Madhava (Căsătoria prin surprindere), Maha Vira Charitra (Istoria marelui Eroii) și Uttara Râma Charitra (Urmarea istoriei lui Rama). Cea mai vestită e Mălati și Madhava, care n'are mai puțin de deuce acte fără a numera prologul. Personagele au ore-care

analogie cu cele din Romeo și Iulietta. Aici Romeo se numește Madhava și Iulietta este frumoșă Mălati, fiica ministrului Bhurivasu. Ea a văduț pe junele student când mergea la școlă; el a zărit-o când ieșia din templu. Un moment, Madhava a creduț că vede pe o deită; un elefant bogat împodobit o luă și o duse spre oraș; ea păru frumoșă ca logodnica Amоруlui. Și Mălati se gândia că tinărul acela e frumos ca Amorul însuși. E de prisos să adaug că o iubire nespuse cuprinde inimile acestor două tineri; dar fericirea lor nu duréză mult. Tatăl fetei voește să o mărite după altul. Desperat, Madhava se hotărărește a căuta un ajutor în misterele îngrozitoare ale fărmeccătoriei, ca să înlătore, chiar cu prețul vieții sale, lovitura ce amenință pe Mălati.

El se duce în câmpul, unde se ard cadavrele și unde

soția Sivei, deși Durga, încă roșă de sângele omenesc ce l'a bătut, se preâmbă în carul său ceresc. Salba de cranii, care cade pe pieptul ei, se clatină cu un sgomot înspăimântător.

Templul închinat deitei Durga se rădăcă în mijlocul cimitirului; Madhava se răpede în sanctuarul interzis profanilor, căci a auzit vocea prea-iubitei sale. Și ea va muri, nu de durere, ci de mâna preoților, cari au răpit-o ca să o jertfescă pe altarul Durgei. Tinărul merge drept la preoți, smulge victima din mâinile lor și o duce în palatul tatălui ei.

Însă Bhurivasu tot stărușce ca să dea pe fiica sa după un alt soț. Căsătoria se hotărășce, se va face peste câte-va momente. Poporul se grămădeșce la intrarea templului, și deja se zăresc în depărtare elefanții, văpsiți cu roșu, cari poartă pe cântărețele și musicantele cortegiului nupțial. Dar logodnica a jurat că se va omori mai bine decât a fi soția unui om pe care-l ureșce. Ea însărcină pe una din prietenele sale să ducă ultimul său adio lui Madhava. Tinărul student, ascuns după colonele templului, apare îndată, și se proiectează o răpire. Un amic al lui, numit Macaranda, se îmbracă cu hainele logodnicei, și, ascuns sub un vâl des, iea locul ei în ceremonie.

Însă frumoșa Mâlati este din nou răpită de preoții Durgei, și Madhava, ne mai gășind-o, o crede mortă, și se culcă pe pământ ca să moră și el. Dar fărmeacătoarea Sodamini îi redă curagiu și rechiamă la viață pe Mâlati, pe care tinărul o iea de soție după atâtea greutăți și împotriviri. Ministrul Bhurivasu s'a aruncat în flăcări de ura vieții și de dispreț pentru speranțele lumii.

Însă, fiindcă drama indiană nu se poate sfârși prin o catastrofă, un trimis vine și anunță că tatăl frumoșei Mâlati a fost scăpat de

servitori și se primeșce o scrisore a regelui, care aprobă căsătoria lui Madhava cu Mâlati.

În această dramă, poetul a părășit grădinile îmbălsămite, unde ne preâmbă Călidasa; ne țireșce după el în templul îngrozitor al deitei Durga și iubirei cereșci îi succede iubirea pământescă cu toate durerile ei.

Bhavabhuti, dice d-nul A. Royer, se rădăcă până la cele mai înalte creste ale dramei epice în cele două părți ale istoriei lui Rama. Partea întâia reproduce, după Ramayana, isprăvile eroului epocii indiane; partea a doua ne arată sub o formă ingenioasă pe Rama recunoscând pe fiul său Cusa și Lăva.

Vedem întâiu pe eroul cu brațele lungi la curtea tatălui său, regele Daçaratha, în orașul său Ayudhia,

aședat pe țărmuri riului Saraju și întemeiat de Manu, capul geniului omenesc, fericită și frumoasă cetate plină de cară, de cai și de elefanți, mândră de suveranul ei, care e asemenea celor patru-spre-dece deși, vestit în cele trei lumi, a învățat în Vedas și e cel mai puternic sprijinitor al dreptății. Acest principe, a căruia singură grijă era dreptatea, a cedat dorințelor soției sale și a esilat pe fiul său Rama.

Rama, cu soția sa Sita, și cu fratele său Lakchamana, se retrage în păduri, se îmbracă cu haine de scortă, rădăcă o colibă de ramuri și uită în acea singurătate profumată injuriile soției.

Bătrânul rege mōre de durere; ér Bharata, copilul preferit de regină, jură că va da corōna fratelui său Rama, și plēcă să-l caute în pădure.

În timpul acela, trădătorul Ravana răpeșce pe Sita. Rama îl urmăreșce până în Statele sale și distruge orașul lui Lanka. Sita dovedeșce că a rămas curată supunându-se la încercarea focului, și Rama se întorče în sfârșit la Ayudhia, unde primeșce corōna regescă.

Brahma însuși i-a apărut cu Siva cu trei ochi, și i-a destăiunit că el este o întrupare a lui Vișnu, deși fiu al regelui Daçaratha, că este deul fericit cu o mî de picioare, cu o sută de capete și că numai pentru a pedepsi pe Ravana i s'a poruncit să intre într'un corp omenesc.

A doua parte a poemei dramatice a lui Rama ne arată pe eroul deș comitând aceeși greșelă ca și tatăl său pământesc și esilând, pentru satisfacerea curtenilor săi, pe soția sa Sita.

Cinci-spre-dece ani au trecut, de când Sita a fost isgonită. Rama, întorcându-se dela o expedițiune depărtată, se opreșce în pădurea Dandaka, unde locuise altă-dată singuratic cu Sita cea frumoasă, cu ochii mari. Ce schimbare! Înduioșat, singur, eroul sēde și plānge.

„Desperarea i-a străpuns inima ca o săgētă rămasă în rană.” El aude vocea Sitei, care, din porunca deitelor, rămâne nevedută. Rama o simte în aer; el vorbeșce acestui suvenir, acestei voci, acestei suflări, și se rogă: „Nemilōsă Sita, de ce nu te arēți? de ce nu-mi rēspunși?”

De odată două copii se arată, două copii frumoși ca diava când resare. Pērul lor negru, împărțit la mijloc, anunță că sunt din nēm̄ul Kchatriaz-ilor. Unul mai ales sēmēnă cu Rama copil. Poartă o tolbă atērnată de umēr; o pele de cerb îl învēșce; mātania sântă încungiură brațul lui. El se iea la cētă cu soldații lui Rama, care asistă plin de mirare la acea luptă a unui copil în contra unei armate întregi. Carēle cu clopoșei resonători, elefanții uriași înaintēză în contra lui; el rīde și-i desfide. Rama intervine și-i desparte.

Teatrul la Indiani: Bayaderă cerescă.

Înțeleptul Valmiki, ca să readucă liniștea în spiritul regelui și pentru a-l sili să-și dea pe față gândurile suflului său, îi dă o reprezentațiune a recentelor sale isprăvi. Cu voia lui Indra, Asparele cereșci vin și jăcă în piesă. Întâiu, se aude în depărtare vocea Sitei, care chiamă pe Rama în ajutorul ei. Eroul, adânc mișcat, se scólă și se pune pe fugă, când fratele său îl oprește și-i spune: — „Cel uiți că toate acestea nu sunt decât închipuiri. Șeși și ascultă-mi drama.“

Acastă scenă, observă cu drept cuvânt criticul, căruia îi împrumutăm această analiză a dramei lui Bhavabhuti, ne reamintește scena din Hamlet, când regele, înspăimântat de reprezentațiunea crimei sale, se scólă strigând: „Aduce-ți torte! să ieșim!“

Rama află că soția sa a născut două copii, și cade leșinat de durere și de remușcare.

În fine, apele fluviului sacru se îmflă, cerul se împle de deși și de dește. Din sinul undelor iese Sita cea adevărată și Rama-și regăsește soția și copiii.

Acăsta e, într-o palidă analiză, a două parte din istoria lui Rama, adevărată dramă eroică, ce întrunește toate condițiunile cerute de poetica indiană.

În adevăr, ea nu prezintă decât semi-dei, eroi și personaje ilustre. Intriga e simplă, pasiunea una, acțiunea iese d'adrechtul din subiect ca o plantă din semința ei, desnodământul e fericit.

La Indiani, aceste drame cu un caracter religios se jucau mai ales în sărbătorile consacrate memoriei deșilor. Ele ne reamintesc piesele hieratice ale Grecilor, dramele liturgice, care se desvoltară în evul mediū la toate popoarele creștine, precum și acele drame, care sub numele de teazies există la Persani.

Literatura indiană numără încă o mare cantitate de piese, unde iubirea și intriga jăcă rolul principal, între care Carul de copil și Salba.

Cea dintâiu, care s'ar putea intitulă Curtisana amorosă, datéză din secolul întâiu înainte său după Christos. Este o analiză foarte delicată și bine studiată a simțământului iubirei, ce s'a născut în inima unei curtisane renumite pentru un om sêrac dar al căruia suflet e nobil și generos.

Opt-spre-dece secole mai în urmă, un rege al poesiei moderne trebuia să trateze un subiect analog, punând o regină în locul curtisanei Vasantasena. Fără șcirea lui Victor Hugo, Ruy Blas este urmașul direct al dramei regelui Sudraka. Într-o altă dramă, în Marion Dolorme, Victor Hugo a tratat același subiect dându-i o desvoltare comică, care se apropie încă mai mult de Carul de copil. Astfel, prin secole, aceși ideii trece dela unul la altul, întinerită de farmecul poesiei, ca acele semințe, care, duse de vânt departe de locul unde s'au prăsit, cad într-o țără depărtată și resar, spre mirarea lumii, sub rațele sôrelui.

Drama scrisă de regele Sri Harcha Deva, sub titlul de Ratnavali său Salba, pôte fi privită ca o esactă și curiosă reproducere a moravurilor Indiei vechi.

Suntem în timpul primăverei, la Cosambi, în Statele regelui Vatsa, care domnia la începutul secolului XII-lea din era noastră. Poporul serbeză întôrcerea primăverei. Regina trece încungiurată de un cortegiū numeros, în mijlocul căruia se află ascunsă, sub hainele unei slave, fiica

unui rege vecin, destinată de părintele său a deveni a două soția a regelui Vatsa.

Ea a făcut naufragiū venind din țera sa și a intrat în palatul regesc sub un nume fals ca să studieze caracterul viitorului său soț.

Regina simte o repulsiune instinctivă în contra acestei frumoșe străine, pe care nu o cunoșce decât sub numele de Sagarika.

Regele a vădūt-o, frumșețea ei a produs o mare impresiune asupra lui și el îi dă o întâlnire nocturnă în grădinile palatului.

Ora soșeșce, dar în locul Sagarikei, se prezintă regina.

Pe la finele secolului XVIII-lea, în Francia, Beaumarchais, care de sigur nu cunoșcea nici pe regele Sri Harcha Deva nici drama lui, pune aceeși scenă în Le Mariage de Figaro.

Focul cuprinde palatul, unde sêrmana Sagarika a fost pusă în lanțuri din ordinele reginei; dar regele o scapă și, după ce o recunoșce că este Ratnavali, fiica regelui Sinhalei, o ia de soția. Regina Vasavadatta sărută pe rivala sa triumfătoare și consimte a trăi lângă dênșca ca o soră.

Teatrul indian se complectéză prin o seriă de piese bufone (p r a h a n a s a), care, deși lipsite de ori-ce valoare literară, ne dau o ideă de mișcarea satirică în India. Critica se îndreptéză numai în contra brahmanilor și în contra principilor. Poporul în toate timpurile își resbună prin ris în contra celor ce-l apasă. Astfel Dhurta nartaka represintă ridicolele religioșilor siviști; Dhurta samagana ne arată două preoți cersitori, cari se cêrtă pentru posesiunea unei curtisane; neputându-se înțelege, ei ieu de arbitru pe un brahman, care hotăreșce, că curtisana va rămânea sub paza sa până când va putea descurca procesul.

Comedia Hasyarnava batjocureșce pe ministri și pe comandantul trupelor, care se îmbracă și se arméză ca de resbel penru a tăia o lipitoare în două.

Dar piesa, care merge mai departe în satiră, este aceea care se intituléză Cotuka Sarvasava, și care este îndreptată și în contra regilor și în contra brahmanilor.

„Calitățile suveranului nostru, dize unul din brahmani, sunt nedreptatea, beția, pasiunea pentru femeile altora, stima pentru cei răi și ura în contra virtuții. Regele e smintit, consiliarii săi nișce pungași și ministrii săi nișce mișei. Cât despre mythurile religioșe, ele nu învață decât imoralitatea. Indra înșelă pe soția lui Gôtama, Ciandra răpeșce pe soția tatălui său spiritual, Yamo seduce pe soția lui Pandu, Madhava corupe nevestele ciobanilor din țera unde locueșce.“ Regele sfêrșeșce piesa ordonând că vițul va fi proclamat virtute.

D-nul L. Jacolliot în Le Pariah, vorbeșce de un „teatru paria,“ ce pare a se confunda cu teatrul popular, despre care am vorbit acum. Autorul Bibliei în India analizéză câte-va piese și traduce una, cerând iertare publicului cetitor; cât despre celelalte, dize d-sa, ar fi peste putință a le publica chiar într-o traducere infidelă.

Teatrul indian, dize un scriitor contimpuran, este produsul unei civilizațiunii foarte rafinate, care împinge complicarea mijlôcelor până la cele din urmă margine.

Fiă-care piesă e precedată de un prolog, care, într-o invocare tradițională, pune pe autor și opăra sa sub protecțiunea lui Brahma, lui Vișnu și a Sivei. Născută din ceremoniile religioșe, drama indiană nu uită ceresca sa origine.

Botanica populară română.

Busuiocul.

Odată, e mult de atunci, o copilă tinăre și foarte frumoasă a murit lăsând în urmă un amant desperat. Pe timpul acela era foarte mare secetă și arșița sórelui veștejise toate florile. Amantul fetei mergea în totă ziua la tristul ei mormânt și vârsa șiróe de lacrimi amare ... La capul copilei a început a crește o flóre, care fiind udată mereu de lacrimile tinérului, crescú mărișoră și căpétă un miros foarte plăcut. De-atunci se numi flórea după numele amantului, care se chiăma „Busuioc“¹⁾.

Acéstă legendă, cred eu, că a dat naștere credinței fetelor române, că Busuiocul (lat. *Ocimum Basilicum* L., germ. das Basilienkraut), are putere fărmeacătoare și atrage inimile bărbaților.

Un cântec popular, care arată foarte învederat puterea fărmeacătoare a Busuiocului, se începe cu următoarele versuri:

Floricea de busuioc,
Ce oprește mândru 'n loc²⁾.

Alt cântec ȓice:

Mergi la câmp de-alege-un smoc
Tot de mac și busuioc
Să-mi stingi inima de foc³⁾.

Dar ea atrage și inimile femeilor, după cum se vede din următoarele versuri:

Și să cați murgule 'n ȓori	Una, flóre de bujor,
Să-mi găsești vre-o două flori	Ce pare că arde 'n dor,
Și la cap și la picioare	Și alta de busuioc,
Să-mi sădești câte o flóre.	Ce oprește mândra'n loc ⁴⁾ .

Póte de aceea își pun fetele române snopuri de Busuioc în pěr, la salbe și 'n sfin, érá feciorii în pělării și căciule, când merg dumineca și sərbătórea la biserică, la petreceri și la joc.

Datina acésta a tineretului român atât din Bucovina, cât și din celelalte părți locuite de Români, e zugrăvită cu colorii destul de vii în mai multe hore séu chiuituri populare.

Spre dovadă despre acésta voiú reproduce aici vr'o câte-va. Écă ce ne spune o horă din Bucovina:

— Busuióce	— Busuióce
Nu te face!	Nu te cóce!
— Da de ce să nu mé fac,	— Da de ce să nu mé coc,
Că mé pun fetele 'n cap!	Că mé iéú feciorii 'n joc! ⁵⁾

O horă din Moldova sună precum urméză:

— Busuióce! busuióce!
N'ai mai crește, nici te-ai cóce!
— Dar' de ce să nu mé coc,
Că mé port fetele 'n joc!⁶⁾

Altă horă, la Români din Crișana, ȓice:

— Busuióce
Nu te-ai cóce!
— Dar' de ce să nu mé coc,
Că mé pun feciorii'n clop⁷⁾,

¹⁾ Auđit dela o Româncă din Siretiú.

²⁾ V. Alecsandri. Poesii pop. ale Român. București 1866, p. 50.

³⁾ Nicolaú Densusianu. Scrutări mitologice la Români publ. în „Familia“ anul IV. Peșta 1868, p. 164.

⁴⁾ V. Alecsandri, op. cit. p. 76.

⁵⁾ Acéstă horă, culésă din Horodnicul de jos din Bucovina, mí-a trâmisi-o amicul méú d-nul Vasile Prelipcén.

⁶⁾ V. Alecsandri, op. cit. p. 341.

⁷⁾ Clop, provincialism în loc de pělărie. — (Dela ungu-rescul „Kalap.“ *Red.*)

Și fetele la bertiță¹⁾

Și popii la chidelniță²⁾.

Busuiocul este un element neapérat în deosebite lécuri și farmece de dragoste sévêrșite de cătră românce, și 'n deosebi de cătră descântátóre și vrăjítóre séú farmazóne.

Spun descântátórele, că ele fără de Busuioc nu pot nici-odată descânta de „beșica cea rea“ și de beșica cea négră.“

În ziua Înălțării St. Crucii séú „ȓiua Crucii,“ după cum ȓice poporul, adună femeile snopuri de Busuioc și, puindu-le să se usuce mai ales pe după icóne, îl pás-tréză peste tot anul. Dar ele preferéză Busuiocul, cu care e înfășurată St. Cruce, când o scóte preotul în ȓiua acésta din altar și o pune în mijlocul bisericei ca s'o să-rute ómenii. De aci caută mai fiă-care Româncă să rupă măcar câte-va fire. Acest Busuioc, amestecat cu cel cules de-acasă, care astfel încă se sfințește, este întrebuintat la diferite lécuri și farmece, precum și pentru afumat în casă, deóre-ce e bun în contra tuturor réutăților și bólelor lipiciose³⁾.

Descântátórea, care voește să vindece de „beșica cea rea“, procede în următorul mod. Ea pune într'o petică, cu care se șterg óuèle roșii pe la Paști, când se scot din ulcica cu roșelă, o țiră de tãmăe, câte-va rămurele de Busuioc și căți-va perii smulși dintr'un cojoc. După acésta, aprinde peticuța și afumă cu dênsa „beșica cea rea“ învêrtind în prejurul ei și descântând:

Beșică albă,	Beșică de 99 némuri,
Beșică négră,	Să pei
Beșică ghivizie,	Să respéi
Beșică narangie.	Ca róua de sóre
Beșică cu obrintit,	Ca spuma de mare.
Beșică cu obrăslit,	N. să rémăe curat
Beșică cu pocitură,	Și luminat
Beșică cu săgetătură.	Cum Dumneđéú l'a dat.
Beșică prin diochiú,	Descântecul dela mine,
Beșică de 99 feluri,	Lécul dela Dumneđéú!

Descântecul acesta îl póte spune ori când, de câte trei ori pe ȓi și anume: diminéța, la améđi și séra. Érá după ce a pronunțat versurile de mai sus, stinge petica și cu cenușa ei unge „beșica cea rea“⁴⁾.

Unele descântátóre iéú frunđe de Busuioc și ungéndu-le cu miere, légă cu dênsele „beșica cea rea,“ care în curénd se și vindecă⁵⁾.

Voind cine-va să vindece de „beșica cea négră,“ iea mai întâiú frunđe și rămurele de Busuioc, apoi pânză de painghén, și le învêlește într'o peticuță, pe care o aprinde; cu acésta afumă beșica și descântă ȓicénd:

A venit Sântă-Măria	Da pe N ⁶⁾ nu l'a chiămat.
Și-a chiămat toate bubuțele	A venit Sânt-Petru
Și toate beșicuțele,	Cu Sânt-Petróea

¹⁾ Berta, bertiță: cunună ce florii, salbă, ce se anină pe frunte.

²⁾ Poesii pop. rom. din Crișana, publ. în Trăian, anul I, București 1869, p. 15. — „Chidelniță,“ provincialism, Bucovinienii spun „cădelniță.“

³⁾ După spusa R. Ienachieviú și a altor Românce atât din Siretiú cât și din alte sate.

⁴⁾ Atât descântecul acesta, cât și descrierea lui le am dela M. Molociú din Calafindești.

⁵⁾ Dictat de R. Ienachieviú și C. ȓurcan.

⁶⁾ Adică pe cel ce are „beșica cea négră.“

Și-a făcut o masă mare
 Și-a chemat toate bubuțele
 Și toate beșicuțele
 Și le-a cinstit,
 Și-au perit
 Și-au resperit.
 Și le-a ospătat,
 Și-au crepat
 Și-au rescrapat,
 Și un fir de mac în nouă despicat
 În pulbere - aruncat ...

Beșică moldovinoscă,
 Beșică nemțescă,
 Beșică jidovescă,
 Beșică lătinescă¹⁾,
 Beșică veninată,
 Beșică înfocată,
 Să pérá ca spuma de mare,
 Ca róua de sóre ....
 Eú am descântat
 N. să fiă curat
 Ca de Dumneđu sftul lăsat!

Acest descântec se face în orî ce ți, afară de dumineci și sêrbători, când sunt preoții în biserică.

După ce a gătit acestea, descântătoare își udă în gură degetul arătător și luând cenușa peticuții arse, unge beșica cu dênșă. Apoi udă tot astfel o frunză de Busuioc și dimpreună cu pânza de painghen o lipește de beșica cea nêgră, care în scurt timp se întorce și se vindecă²⁾.

Până aici întrebuintarea Busuiocului la descânțete.

Am đis însê mai sus că Busuiocul este un element neapărat și în farmece de dragoste.

Să vedem acum și acêstă datină a Românilor precum și credința, cu care este ea împreunată.

Să 'ncepem cu datina Românilor din Transilvania.

Să urmărim fără a fi băgați în sémă pe o fată transilvănénă, care dorește să fiă iubită de feciori și jucată în fiă-care joc, să fiă mai alêsă și mai pre sus decât alte fete. Catră séră, după ce s'a întunecat bine, fetița ambițiosă ia o ulcică și trei fire de Busuioc, se duce cu ele la un rțu, împle ulcica cu apă, o pune pe cap și se întornă spre casă, vrăjind următoarele:

Una stea, bostea³⁾,
 Dóué stea, bostea,
 Trei stea, bostea,
 Patru stea, bostea,
 Cinci stea, bostea,
 Șesă stea, bostea,
 Șepte stea, bostea,
 Opt stea, bostea,
 Nóué stea, bostea,
 O, stea, steluța mea!
 Eú oiú durmi
 Tu nu durmi.
 Eú m'oiú culca
 Tu nu te-î culca!
 Eú m'oiú odihni,
 Tu nu te-î odihni.
 Și de séră
 Cât e véră
 Să te duci mereú
 Spre norocul meú
 Și în sêrbători
 Până 'n cântători,
 La 'mpêrați cu 'mpêrătese,
 Și la craii cu crăiese,

La moiori cu moierese⁴⁾,
 La preoți cu preotese,
 Și la generari,
 Cari-ar fi mai mari,
 La toți căpitanii
 Și la toți hatmanii,
 De la 'mpêrăție
 Pân' la birăie⁵⁾
 Dela vlădicie
 Până la popie.
 Pêrêndéză-î toți,
 Fă totul ce poți ...
 Și-apoi iea-le lor
 Dragostile lor,
 Tótă vêlfa lor,
 Omenia lor,
 Tótă cinstea lor
 Și frumseța lor.
 Te du la vaci cu viței
 Și la oițe cu miei.
 La capre cu ieđi
 Colo prin liveđi.
 La tóte dughenele,
 Și la tóte șetrele,

¹⁾ Beșica e de mai multe feluri, a đis descântătoare ce m'ia dictat descântecul acesta, dară cea mai rea dintre tóte e cea „lătinescă“. Întrebându-o să-mi spue: ce șcie ea despre cuvêntul „lătinescă“, n'a putut să-mi dea nici o deslușire, ci numai atăta, că așa l-a auđit și ea dela altă descântătoare cu mult mai bêtrână decât dênșă.

²⁾ Descântecul de față precum și descrierea lui mi le-a dictat Safta lui Pintileiú Roșca din Poieni, sat în ținutul Siretului.

³⁾ După cât șcim noi, în Transilvania se đice:

O stea, logostea

Dóué stele, logostele etc.

Nota Red.

⁴⁾ Moiori = maiori. — Red.

⁵⁾ Biréú (ungur. biró) este primarul satului, ér birăie = primărie. — Red.

La tóte fluerele,
 Și la tóte bandele.
 Apoi iea-le lor,
 Din dragostea lor,
 Și din cinstea lor,
 Și din vêlfa lor.
 Tóte mi le-adună
 Când e vreme bună,
 Și le pune de cu séră

Cât e véră ...
 Până 'n đori
 Și cântatori
 În cãnceul ist cu flori.
 Cum din apă m'oiú spăla
 Toți feciorii m'or juca ...
 Fir de busuioc
 Oiú intra în joc
 Tu să-mi dai noroc!

Ajungênd la ușa casei, bea de trei orî apă din ulcică și începe érá-și a recita următoarele:

Cum nu póte face popa aghiasmă

Făr' de busuioc,

Așa să nu póta 'ncepe feciorii,

Făr' de mine nici un joc!

Acestea le face fata, care voește să fiă iubită și jucată de feciori, într'o Marți, Joi séú Sâmbetă séra, când e lună vechiă. În alte đile și când e lună nouă, farmecul nu e bun¹⁾.

Altă vrajă de dragoste tot din Transilvania și anume din Sân-Giorgiú, în care Busuiocul jócă mare rol, e următoarea.

Fetele care-și fac pe dragoste, iéú o ulcică cu apă, pun în ea câte-va fire de Busuioc, ies apoi afară și uitându-se la stele, đic:

Una stea

Logostea!

Adă-mi dragostea mea

De trei orî

Până 'n đori

La astă ulcea cu flori,

Dela 99 vaci cu viței,

Dela 99 oi cu miei

Dela 99 scrófe cu purcei,

Dela 99 clopurî ficioresci,

Dela 99 struțuri fetești.

Dóué stele

Logostele

Aduceți dragostile mele,

De trei orî

Până 'n đori

La astă ulcea cu flori. ...

În acest chip se repetéză versurile de mai sus până la noué. Atunci fata iea Busuiocul din ulcica cu apă și 'n acela-și timp încetéză de-a se mai uita la stele. Apoi bea o parte din apă, cu o parte se spală pe obraz, c'o parte se udă și se neteđește pe cap, érá cu ce mai rămâne și cu Busuiocul se duce, pe unde cugetă că vor veni feciorii la dênșă și stropește o parte de loc până la ușa casii, ér la prag tórnă tótă apa câtă a mai rămás. O parte din Busuioc îl rupe și-l presară, ca și apa, pe calea pe unde crede că vor veni feciorii, érá c'o parte se frécă pe mâni și pe obraz, și apoi se duce de se culcă, așteptând dragostea și visând la voinicul dorit²⁾.

Fetele române din Bucovina încă întrebuintéză Busuiocul la farmecele de dragoste.

Să vedem ce fac acestea cu dênșul, ce spun și ce cred când îl întrebuintéză?

Într'o Joi séú Sâmbetă de diminêță până nu resare sórele, fata din Bucovina face un struț de Busuioc, în mijlocul struțului pune o pană de pãun și-un puișor³⁾, pe care-l légă c'un șir de mărgele. Cu acest struț, cu o bucățică de pâne și una de sare și cu o cofiță séú o cană se duce ea la o apă curgétore. Aci se apropie de-un loc, unde valurile apeii se bat de bolovanii făcênd spume și sgomot mare, bate mai întâiú trei mêtanii, și-apoi, aruncând pânea și sarea în apă, đice:

¹⁾ I. B. Muntenescu. „Têrancele române din sêrbătorile mari“, datine pop. din Transilvania, publ. în „Familia“ anul XI. Buda-Peșta 1875, p. 63.

²⁾ Acest farmec, dimpreună cu descrierea lui, îl am dela conșcolarul meú d-nul Larionesi din Sân-Giorgiú.

³⁾ „Puișor“ = 10 cr. de argint.

Apă lină curătore!)
 Eū îți dau pâne și sare,
 Ér' tu să-mi dai mie cinste,
 Noroc și dragoste mare!

După ce-a rostit cuvintele acestea, iea cu cofița, în care se află struțul cel de Busuioc, apă din părëu și anume cu gura cofiței întorsă în susul apei, și se 'ndrăpță cătră casă.

Pe drum trebuie să iea fôrte bine sēma ca să nu verse nici un strop de apă din cofiță, și să nu fiă vėdută de nimeni, dēcă voește ca farmecul să aibă urmări bune.

Ajungēnd acasă, fetița se pune pe laviță lâng'o ferēstră și țiidn aprōpe de sine cofița cu apă, dīce :

— Bună diminēța	De ură de om,
Apă lină, curătore!	De ură de femeii,
— Mulțămesc Dumitale,	De ură de țigan,
N. Dōmnă mare!	Dē ură de arman,
— Apă lină, curătore!	De ură de jidan.
Eū te-am sorocit	De-ī dela băiēt,
Cu pâne și cu sare	De-ī dela copilă,
Ca tu să-mi dai cinste	Să mă speli, să mă curățești ...
Și dragoste mare! ...	Câte petrii sunt în apă
Apă lină, curătore!	Atăți flēcăi după mine să se bată.
Cum speli munții	Câte fire de busuioc
Și Runcii ¹⁾ ,	Atăți flēcăi cu cinste
Délurile	Și cu dragoste mare
Și malurile,	Să mă poftēscă la joc.
Tōte gârlele	Apă lină, curătore!
Și obirșiile,	Fôrte mă rog Dumitale
Tōte rădēcinele	Cum speli din vērful munților
De tōte mulurile,	Până 'n vērful câmpilor,
Toți bolohanii	Așa să mă speli pe mine
Și toți bicășei	Din vērful capului
De tōte moliturile	Până 'n vērful degetelor
De tōte ruginiturile.	Din tōte ciolánelele,
Așa să mă speli și pe mine:	Din tōte 'ncheieturile:
De ură,	De ură
De făcetură,	De făcetură,
De urgie	De urgie,
De pismuire,	De pismuire,
De fapt	De dat,
De dat.	De fapt, ...
De ură dela moșnég,	Să le dai pe vadul satului
De ură dela babă,	Pe capul vinovatului.

Cum a rostit versurile acestea, se duce cu cofița la vatra focului, tōrnă puçină apă din cofiță într'o strachină, iea un cărbune aprins și aruncându-l în strachină și numindu-l cu numele flēcăului, pe care și-a pus ochiul, dīce :

Eū sting pe N. și-l potol
 Și spre mine il întorn
 Cu inimă bună și cu gând bun!

Dēcă fetei îi plac mai mulți feciori, atunci pentru fiă-care stinge câte-un cărbune, rostind în același timp cuvintele de mai sus precum și numele feciorului.

Apoi întorče strachina de trei ori după sōre și dīce :

Eū întorc strachina,	Patru-dēc și patru de rădișōre
Strachina 'ntorče vatra,	Să 'ntorcă ursitorul meu,
Vatra 'ntorče focul,	Care-mi e dat de Dumneđeu
Focul întorče cuptorul,	Cum bate para focului
Cuptorul întorče hornul,	Din fundul cuptorului ...
Hornu 'ntorče cahla,	Arșun la gura cuptorului,
Cahla 'ntorče casa,	Arșun la horn,
Cahla 'ntorče 44 de rădișōre.	Arșun la cahla,

¹⁾ „Curătore,” provincialism în loc de „curgētōre,” dela „cură” în loc de „curgē.”

²⁾ În Bucovina există mai multe déluri și munți, carii se numesc „Runcii,” sing. „Runc,” și de sub glesnele cărora isvoresc și curg mai multe riuri și păsēșe.

Așa să tragă ursitorul meu,	Și la busuioc,
Care-mi e dat de Dumneđeu,	Și la aur, și la argint,
Și lumea întregă	Și la pâne, și la sare,
La mine să tragă,	Așa să tragă la mine.
Cum trage la foc	

Versurile acestea le repetēză de trei ori după olaltă, adică de câte ori întorče strachina, și apoi érašī dīce :

Apă lină, curătore!	Să mă speli, să mă curățești,
Fôrte mă rog Dumitale,	Cu argint să mă zugrăvești.
Să mă speli de ură	Cu aur să mă poliești,
Și de făcetură,	La norod să mă pornești.

După ce rostește și versurile acestea, se duce cu strachina cu apă dela vatra focului pe la tōte icōnele, câte sunt în casă, și spalând fiă-care icōnă din sus în jos cu struțul de Busuioc, dīce :

Să fiu sus ca icōna
 Și mare ca cucōna.

Dela icōne se duce pe la ferestri, pe care încă le spală dīcēnd :

Cum face ferēstra la casă zare	Cum nu se face casa fără zare
Și luminare,	Și luminare,
Așa să fac și eū la norod zare	Așa să nu se facă nici cinstea
Și luminare,	Și dragostea
Să fiu mândră și frumōsă	Nici într'un loc, nicăire
Și luminōsă.	Fără mine!

Apoi se duce la ușă și spalând cuiul seū clēmpa ușei spune :

Cum se prind toți de cuiul ușei,
 Așa să mă prindă toți flēcăii pe mine,
 Și cum nu 'ncungiură ușa nime
 Așa să nu mă 'ncungiure nici pe mine nime!

Atunci pune strachina, cu câtă apă a mai rămas și cu Busuiocul, pe o grindă seū pe o policiōră de-asupra icōnelor și, când sosește sēra, tōrnă puçin din apă în lăutōre și se spală. Tot așa face și Duminecă diminēța înainte de a se porni la biserică și după amēđi înainte de ce se pornește la joc.

Tōtă vraja, dela sosirea cu cofița dela părëu, și până la sfērșit, o repetēză fata de trei ori una după alta. Ér când se duce la biserică, la joc seū la altă petrecere, pune o parte din Busuiocul din struț în sîn seū în brău seū îl lēgă la chiotōre, pușorul îl pune în salbă, pana cea de păun în ghītă¹⁾.

Se dīce că fetele, care au făcut farmecele acestea, sunt fôrte iubite, căutate, cinstite și jucate de toți feciorii. Ele sunt cele dintăi și mai alese la tōte adunările și petrecerile.

În sfērșit merită să se mai amintēscă cum că unele Romānce, când scaldă copiii și mai ales copilele, pun în scaldătōre și câte-va rămurele de Busuioc pentru ca cei ce se scaldă, când vor fi mari, să fiă iubiți și căutați de tōtă lumea, precum și Busuiocul e căutat și iubit. Tot spre acest scop îl pun și fetele mari în lăutōre, când se spală pe cap, precum și pentru ca lăutōrea, așadară și capul, să capete un miros plăcut. Er în ajunul Bobotezii, precum și 'n sēra țilei de Boboteză, când se culcă fetele, au datina de a pune sub cap câte-va fire de Busuioc, rupte din struțul, cu care stropește preutul aghiasmă. Acesta o fac pentru ca să viseze pe viitorii lor soți, și după cum dīce ele, acest mijloc nu înșelă nici odată²⁾. S. Fl. Marian.

¹⁾ Acest farmec dimpreună cu descrierea lui mi la 'dictat Z. Tuniac.

²⁾ Datina și credința Romāncelor din Bucovina.

Nepotul ca unchiu.

comediă în trei acte, tradusă după Schiller de Petra-Petrescu.

(Continuare.)

Scena 10.

Champagne, Francisc Dorsigny, D-na de Mirville.

D-na de Mirville. (Întră încet și vorbește către fundul scenei.) Locul e deșert, ... poți intra .. nu e nimeni aici decât Champagne.

Dorsigny (intră.)

Champagne (se întorce și vedându-l se retrage iute.) Dumneșeule! Ți se întorce. Acum e vai de mine! (Aruncându-se la picioarele lui Dorsigny.) Îndurare, Măria-ta! .. Grația .. grația, unui biet prăpădit, care e nevinovat .. care ar fi meritat într'adevăr ...

Dorsigny. Ce va să Țică asta? Rădică-te! Nu vreau să-ți fac nimic.

Champagne. Nu-mi vei face nimic, Măria-ta?

Dorsigny. Țău, nu! Din contră sunt prea mulțămît cu tine, deore-ce Ți-ai jucat rola atât de bine.

Champagne (îl recunoșce.) Cum, stăpâne, d-ta ești?

Dorsigny. Veți bine, că sunt eu.

Champagne. O, Dómne! Șci, că unchiul d-tale e aci?

Dorsigny. Șciú. Și-apoi?

Champagne. L'am vėđut, stăpâne. I-am vorbit ... credeam, că ești d-ta .. i-am descoperit tóte .. șcie tóte.

D-na de Mirville. Nerodule! Ce-ai făcut?

Champagne. Ce să fac? D-ta veți, chiar acum am cređut, că nepotul e unchiul ... să se mai mire omul, că pe unchiul l'am luat drept nepotul?

Dorsigny. Ce e de făcut?

D-na de Mirville. Nu e alt mijloc, decât să părășiți casa îndată.

Dorsigny. Bine, dar decă va sili pe verișóra să se mărite după Lormeuil ...

D-na de Mirville. Despre asta vom vorbi mâne. Acum, de grabă, cărați-vė, până este calea liberă! (îl conduce până la ușa din fund; când vrea să iésă, tocmai intră Lormeuil, care-l oprește și-l aduce înainte.)

Scena 11.

Aceia-și, Lormeuil.

Lormeuil. D-ta ești? Tocmai te căutam.

D-na de Mirville (încet către Dorsigny.) D-nul de Lormeuil. El crede, că ești unchiul. Epedeză-l cât mai curėnd.

Lormeuil. (Cătră d-na de Mirville.) Ne și părăsești, dómna mea?

D-na de Lormeuil. Țrtă, d-le de Lormeuil. Mė voiú întórce îndată. (Iese, Champagne îi urmėză.)

Scena 12.

Lormeuil, Francisc Dorsigny.

Lormeuil. Țți vei aduce aminte, că mai adinėori mė lăsaseși singur cu fiica d-tale?

Dorsigny. Țmi aduc aminte.

Lormeuil. E fórtē amabilă. Ași fi cel mai fericit din lume, decă ar fi a mea.

Dorsigny. Cred.

Lormeuil. Dar trebuie să te rog, a nu-ı face silă.

Dorsigny. Cum așa?

Lormeuil. Ea este cea mai amabilă copilă din lume,

atáta e sigur. Dar mi-ai pomenit d'atátea ori despre nepotul d-tale, Francisc Dorsigny .. el iubește pe fiica d-tale.

Dorsigny. Adevėrat să fiă?

Lormeuil. Cum Țți spun; și el încă este iubit!

Dorsigny. Cine Ți-a spus acėsta?

Lormeuil. Domnișóra însă-și.

Dorsigny. Bine, și ce să facem acum? Ce sfat Țmi dai, d-le de Lormeuil?

Lormeuil. Să fi un părinte bun.

Dorsigny. Cum?

Lormeuil. Mi-ai spus de o sută de ori, că-Ți iubești nepotul, ca pe fiul d-tale, ... atunci mărita-Ți copila după dēnsul! Fă-Ți amēndouı copii fericiti.

Dorsigny. Dar ce să se 'ntēple cu d-ta?

Lormeuil. Cu mine? .. Pe mine nu mė vrea, asta de sigur este o nenorocire; dar nu mė voiú plānge, pentru că nepotul d-tale mı-a apucat înainte.

Dorsigny. Cum? Ai fi capabil să abdici?

Lormeuil. Mė simt îndatorat să o fac.

Dorsigny (cu vioiciune.) Ah, d-le de Lormeuil! Căt am să-Ți mulțămesc!

Lormeuil. Nu te pricep.

Dorsigny. Nu, nu, d-ta nu șci, ce mare, mare serviciú Țmi faci ... ah! Sofia mea, .. vom fi fericiti!

Lormeuil. Ce e asta? Cum? ... Acesta .... nu e d-nul de Dorsigny ... Să fiă cu puțință ...

Dorsigny. M'am trădat.

Lormeuil. D-ta ești Dorsigny nepotul? Da, d-ta ești ... Ce e drept, pe d-ta nu te-am căutat aci, dar mė bucur, că te vėd ... Într'adevăr s'ar cădea să fiú supėrat pe d-ta, pentru cele trei împunsături de sabiă, pe care mi le-ai trāmis în corp cu atáta generositate ....

Dorsigny. Domnule de Lormeuil!

Lormeuil. Din norocire nu sunt mortale; trecă, ducă-se. Unchiul d-tale, d-le de Dorsigny, te-a lăudat fórtē mult, și, departe d'a voi să intru în daraveri cu d-ta, Țți ofer din tótă inima amiciȚia mea, și te rog, să nu mı-o refuzi pe a d-tale.

Dorsigny. Domnule de Lormeuil!

Lormeuil. Așadară la obiect, d-le de Dorsigny. D-ta iubești pe verișóra d-tale și ai deplin cuvėnt. Țți promit, că voiú întrebuiȚa tótă influinȚa mea asupra colonelului, pentru ca să o capeți .. De altă parte pretind însă, ca și d-ta să-mı faci un serviciú important.

Dorsigny. Vorbește! Cere! Ți-ai căștigat un drept sânt la recunoșcinȚa mea!

Lormeuil. D-ta ai o soră, d-le de Dorsigny. Deore-ce însă, d-ta ai ochi numai pentru verișóra d-tale, póte n'ai observat, căt de amabilă e sora d-tale .... dar eu ... eu .. am băgat prea bine de sémă .. și ca să fiú scurt, d-na de Mirville merită omagiul ori și cui! Eú am vėđut-o și ..

Dorsigny. O iubești! Ea va fi a d-tale! Contėză pe mine! În curėnd are să-ı placă de d-ta, de nu cum-va fi place de acum ... garantez eu. O, căt de minunat reies tóte! Eú capėt un amic, care vrea să mė ajute, a-mı poseda amanta, și sunt în stare să-l fac și pe el fericit.

Lormeuil. E de sperat; dar tocmai gata nu e lucrul ..

Étă vine sora d-tale! ... Iute, d-le de Dorsigny ... pune o vorbă bună pentru mine! Pledéză-mi cauza. Eă voiă pleda pe a d-tale pe lângă unchiul. (Iese.)

Dorsigny. Minunat om, acest Lormeuil. Ce femeia! fericită va fi sora-mea!

Scena 13.

D-na de Mirville, Francisc Dorsigny.

D-na de Mirville. Eă bine, cum staă lucrurile, frate?

Dorsigny. Tu ai făcut o cucerire, soro! Lormeuil e înamorat de tine până după urechi ... Chiar acum mi-a mărturisit-o, creănd că vorbeăce cu unchiul! Dar l'am sfătuit să-și pună pofta 'n cuiu, — deore-ce te-ai jurat, să nu te mai măriți — avut'am dreptate?

D-na de Mirville. Fără 'ndoielă .. însă n'ar fi trebuit să-l respingă într'un mod atât de aspru. Bietul tinăr va fi destul de necăjit, că pierde pe Sofia ...

Scena 14.

Cei dinainte. Champagne.

Champagne. Eă, stăpâne! veăi de te depărtéză; mătuă nu trebuie să te mai găseăca aci, când se va rentorce ...

Dorsigny. Bine, mă duc! Acum sunt sigur, că Lormeuil nu-mi mai ieă pe Sofia. (Iese cu d-na de Mirville.)

Scena 15.

Champagne singur.

Étă-mă singur! Frate Champagne, eăci un prost și jumătate, de nu-ți veă îndrepta neghiobia de adineori ... când ai arătat unchiului cărțile pe față! Dar, să vedem, ce e de făcut! .. Oră pe nepot, oră pe mire trebuie să-i depărtăm pe două zile .. Altfel nu merge ... Dar cum naiba să 'ncep? .. Așteptă ... să vedem! .. (meditând.) Stăpânul meu și acest domn de Lormeuil, ce e drept, s'au despărțit, ca cei mai bunți prietini; cu tóte acestea s'ar fi putut întâmpla óre-care daraveri între ei ... s'ar fi putut ... acésta imi este de ajuns; să mănecăm d'aici. Ca slugă bună, trebuie să abat oră ce nenorocire .. Nimic decăt o îngrigire cinstită pentru stăpânul meu .. Aăadar, de grabă la poliăia! Ne luăm măsurile și-apoi vina mea e, decă vor prinde pe unchiu în locul nepotului? ... A cui e vina că se asemănă așa de bine? ... Cutezarea e mare, mare, dar o voiă avea! Nereușirea e cu neputină .. și decă .... Nu póte să nu reușeăca. În cazul cel mai rău sunt acoperit. Mi-am făcut numai datoria! Apoi se póte rescocori unchiul cât i-o plăcea .... eă mă ascund după nepot, fi ajut să-și capete mirésa, el trebuie să-mi fiă recunoscător. Champagne, iute la lucru ... e vorba de cinste. (Iese.)

Cortina cade.

(Va urma.)

La o floriciă.

Tu creăci o, floriciă, sub roua matinală,
Ca cugetul feciórei în primul ei amor;
Se nasc pe ne-așteptate odorurile tale
Precum suspinul dulce în sinul plin de dor.

Frumseăa și plăcerea îți sunt îmbrăcăminte,
Durerea, fericirea tot ție și se 'nchin;
Și raăa te desmărdă cu-amorul ei fierbinte,
Și stelele și luna și 'ntregul cer senin.

Zefirul blând se 'nbată sorbind profumul dulce,
Ce draga primăveră în sinu-ți a sădit;
Și fluturul cel măndru în raăe cum străluce,
Gustând nectaru-ți móre ... el móre fericit.

Ér tnăra copilă, în ochi cu focul june,
Te vede și te rupe, suspină-amorul lin ...
Ea dulce te sărută, la pieptu-i blând te pune,
Și, o ce fericire ... tu mori pe-un sin de crin!

Teodor Bota.

Statutele societăăii de cultură Macedo-române¹⁾.

Art. 1. Societ. de cultură Macedo-română are de scop:

- a) a răspândi prin școli, începând dela cele primare, în limba română, învăătura între locuitorii Români de peste Dunăre și de peste Balcani;
- b) a stăruii pentru buna stare a bisericilor comunităăilor româneăci, de a drépta Dunărei și de peste Balcani;
- c) a priveghea mersul șcólelor esistente în aceeăi parte și a lucra la îmbunătăăirea lor sporitoare;
- d) a le dota cu cărăi, biblioteci, aparate. A întreprinde însă-și și a îndemna editarea de cărăi pentru Români din acele părăi.

Art. 2. Societatea de cultură Macedo-română va putea primi legatură și donaăiuni, ce i se vor face de binevoitorii Românilor transdanubieni.

Art. 3. Societatea de cultură Macedo-română va fi datóre a veghea și a stăruii pentru ca oră ce donaăiune seău legat, chiar anteriormente făcute constituirei societăăei, să nu se distragă dela destinaăia lor, ci să se aducă întocmai la îndeplinire, după voinăa testatorilor și donatorilor.

Art. 4. Societatea de cultură Macedo-română se va sili a aduce buna învoire între diversele naăiuni conlocuitoare între Români de peste Dunăre și Balcani, făcându-le prin presă și prin misiuni și cu oră ce mijlóce a înăelege că salvarea comună este asigurată numai dela înfrăăirea sinceră, ér nu dela persecutarea reciprocă, nici prin tendinăe fatale de desnaăionalizare mutuală.

Art. 5. Fiă-cine póte deveni membru al societăăii de cultură Macedo-române, făcând cerere pentru acésta comitetului societăăei.

Art. 6. Fiă-care membru este obligat la o cotizaăiune de 40 lei pe an, plăăiăi după voinăă, seău înainte seău anticipativ pe trimestru.

Art. 7. Persóna, care donéză societăăei fonduri măăi mari decăt 1000 (o mie) lei noi, se declară membru fundator al societăăei.

Art. 8. Administraăiunea societăăii, în vedere cu scopurile sale, este încredinăată unui consiliu compus din 35 membri aleăi dintre membrii societăăei, pe un period de 3 ani.

¹⁾ Aceste statute ne-au fost comunicate împreună cu o epistolă, pe care o publicăm sub rubrica: Cronică.

Art. 9. Alegerea consiliului se face la fiă-care trei ani în ziua de 15 Octomvre, cu orî căți membrii vor fi prezenți, după prealabilă convocare publicată cel puțin prin trei jurnale române.

Art. 10. Consiliul ales numește imediat din stinul său, îndată după constituirea sa, un comitet compus din trei membrii, pentru conducerea afacerilor societăței.

Durata funcționării membrilor din acest comitet este legată cu aceea a însuși consiliului.

Art. 11. Un regulament elaborat de consiliu va determina atribuțiunile consiliului și ale comitetului.

Art. 12. Consiliul va ținea ședință de câte orî va fi invitat de comitet, érá la 10 Octomvre și 10 Maiu se va aduna în ședință fără nici o convocare specială, spre a se ocupa de lucrările societăței și a cerceta despre mersul acestor lucrări, sub conducerea comitetului dirigent.

Art. 13. Comitetul se adună de câte orî trebuința cere, dar negreșit odată pe lună la 30 a fiă-cărei lune.

Art. 14. La 15 Octomvre a fiă-cărui an se va ținea o adunare generală a tuturor membrilor societăței, anunțându-se acésta și prin foile române.

Acéstă adunare ascultă darea de sémă a consiliului și alege (la fiă-care trei ani) pe membrii lui, orî și în fiă-

care an înlocuește pe cei cari din un motiv plausibil au lipsit dela îndatorire:

Art. 15. Consiliul pôte convoca adunări generale și la alte date, după trebuințele societăței.

Art. 16. Fondurile societăței se constituie din:

- a) Cotisarea membrilor.
- b) Subvențiuni, legături, donațiuni.

Art. 17. Consiliul ficséză budgetele fiă-cărui an, după care comitetul se conduce la lucrările sale.

Consiliul primește dela comitet dare de sémă anuală de modul întrebuintărei fondurilor și la rândul său o dă și în cunoșcința adunării generale dela 15 Octomvre.

Art. 18. Președintele consiliului este și președinte adunării generale a societăței. Acésta însă alege la fiă-care sesiune a sa mai mulți vice-președinți și secretari.

Art. 19. Pentru prima dată alegerea membrilor consiliului societăței și ai comitetului dirigent se va face cu derogare dela datele ficsate la articolii de mai sus din acest statut. Asemenea și data primei adunări generale o va ficsa consiliul societăței.

Art. 20. Statutele de față, supuse de consiliu aprobărei guvernului român, nu se pot modifica decât de adunarea generală și numai asupra unei cereri a consiliului, întemeiată pe experiența de 3 ani de funcționare.

Auto-da-fé.

După H. Heine.

Vioarele veștejite,
Bucle, bete-albastre vechi
Și bilete sfășiate,
Urme de 'ndrăgiri străvechi. —

În vâpaea din căminu-mi
Le arunc c' un greu suspin,
Trist pârăe-aste ruine
De norocu-mi, de-al meu chin.

Jurăminte nestatornici
De amor, pe coș în sus
Sbóră, sbóră ... ér el ride
Micul zeu, de mine-ascuns.

L'a căminului vâpae
Șed visând, mé uit mereu,

Cum scînteile 'n cenușă
Lin se sting ... Cu Dumnezeu!..

P.

Cât pot să o iubesc.

Rugat-am ângerășii,
Ce sbor prin Eliseu,
Ca 'n visul mândrei mele
Se țesă chipul meu.

Și 'n șopte balsamate,
În graiul lor ceresc,
Să-i spună, să-i insuflé
Cât pot să o iubesc!

Că-cî limba omenescă
Nu pôte spune drept,
Ce chin, ce fericire,
Se luptă 'n al meu pîept!

Teodor Bota.

Lumină fiă!

I.

Óre care filosof modern a đis, că una dintre relele urmări ale stării nóstre de cultură este necesitatea de a lucra nóptea la lumină artificială. Și, ce e drept, nu se pôte adevér mai mare. Că-cî decă lumina ochilor este darul cel mai prețios, pe care ni l'a făcut creatorul, pierderea acestui dar încă este nenorocirea cea mai mare.

Singură cugetarea: a fi orb, face să se strecóre fiori în vinele nóstre. Cum! tóte acele frumșei ale naturéi, care ne-au încântat copilăria și tinereța, să se prefacă în întunerec? Să nu mai vedem délurile și văile, care ne-au legănat vârsta fragedă în frumósele ei năluciri, care au fost martore la primele nóstre jocuri, să nu mai vedem fețele persónelor iubite, nici strălucirea mândră a sórelui,

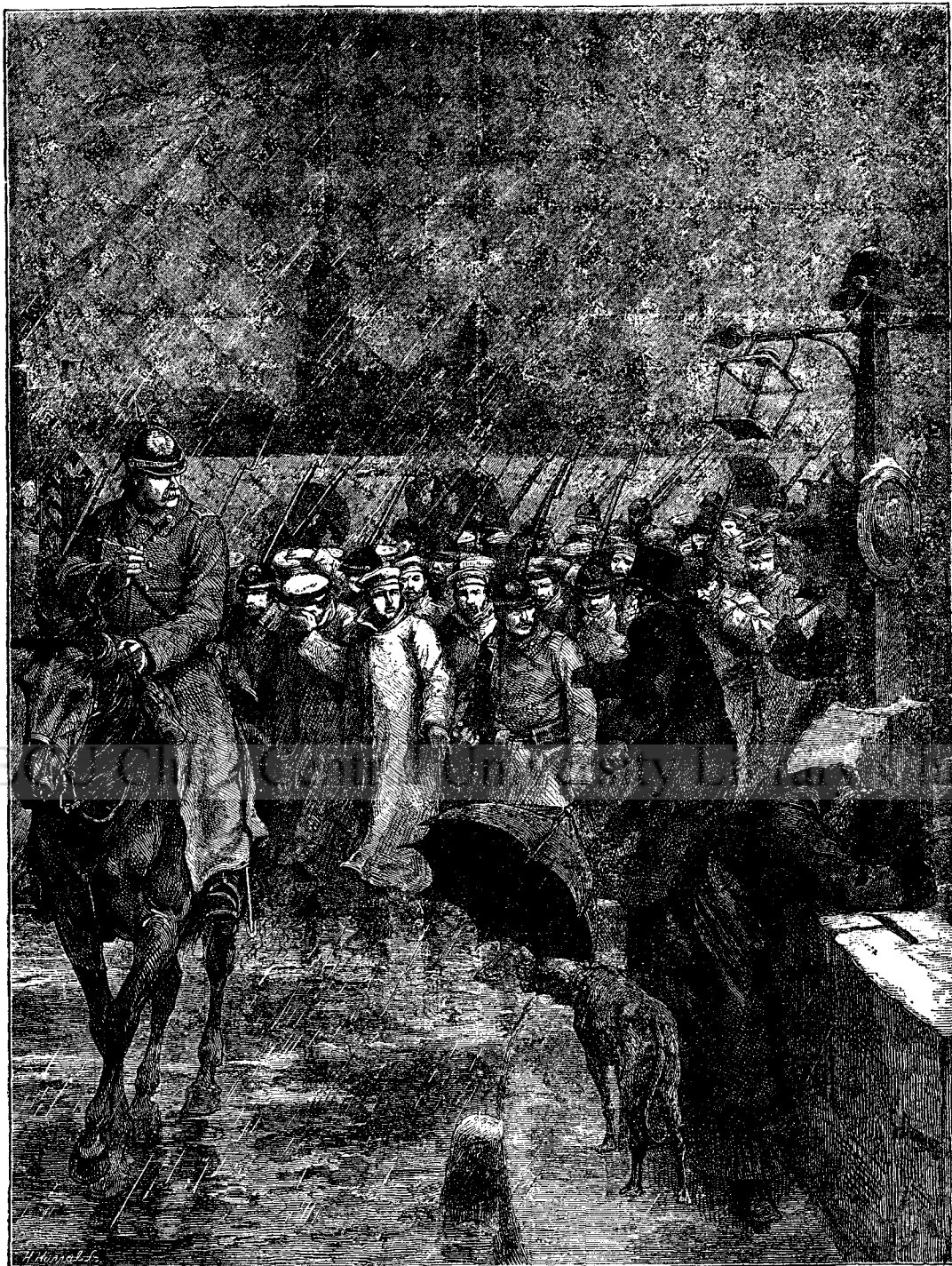
nici dulcea lumină a lunei? De sigur, acéstă nenorocire este cea mai înforătóre: întunerecul, întunerecul etern și neîmpecat. Și cu tóte acestea prin modul de vieță, pe care trebuie să-l ducem în secolul nostru de cultură, chiar lumina ochilor este mai mult amenințată. Și decă nu trebuie să ne așteptăm la o orbire deplină; totuși suntem espuși la o pierdere parțială a puterei ochilor, pierdere, pe care de multe orî nici ochelarii cei mai puternici nu o pot repara.

Necesitatea de a lucra la o lumină artificială, cu deosebire în murgitul serii, este cauza principală a ruinei ochilor. Și cu tóte acestea n'avem alegere liberă. Bogăția de cunoșcințe, pe care trebuie să ne-o câștigăm în ziua de astăzi, ne silește să lucrăm nóptea, ér mai târziu căș-

tigarea pânii de toate zilele ne constringe la același lucru. Muncitorul, artistul, învățatul, toți trebuie să corégă scurțimea zilelor, cu deosebire a celor de érnă, întrebuițând séra și o parte din nópte la lucrările cele mai oboșitoare. La acest inconvenient se mai adaogă abuzurile și greșelile, pe care le-a produs lucsul la întrebuițarea luminei artificiale.

părțirea ei neegală și iluminarea incompletă a obiectelor. La acestea se adaogă obiceiul foarte condamnabil, de a lucra în semi-obscuritate, séu în murgitul seri, ori de a-și lăsa pentru séra lucrurile cele mai oboșitoare. Étä dar defectele principale, care trebuie delăturate.

Prima regulă va fi dară: lumina artificială să se împartă egal și să aibă o intensitate cât se póte mai apro-

La Siberia. (Pag. 62)

Așadar acesta e un rău necesar, de care nu ne putem despărți în nici un chip. Tot ce avem de făcut este, a-și stémpăra, cât se póte, stricăciunile lui observând unele reguli în întrebuițarea luminei artificiale. Obiectul acesta este atât de important pentru omenimea întregă, încât ne vom da ostenéla a cita unele îndrumări necesare.

Cele mai mari greșeli ale luminei artificiale sunt îm-

piată de lumina zilei, fără ca ochii să fiă atinși de ea. De aci urméză, că lumina trebuie să fiă tot-déuna mai sus decât ochiul; să se aprindă mai multe flacări de odată, pentru ca intensitatea luminei să fiă destul de mare. În fine flacăra să fiă ascunsă printr'un paravent, atât pentru a nu vétéama ochiul, cât și pentru a concentra lumina asupra lucrului, pe care-l avem înainte. Dar cum să fiă acest

paravent, pentru a corespunde scopului? Mai întâiu trebuie să aibă o grosime uniformă, să fiă semi-transparent și de coloră verde; de aceea cele mai acomodate se fac din pânză verde, pentru ca pupila persónelor din umbră să nu se dilateze prea tare. Dcă paraventul este cu totul ne-transparent, contrastul între umbră și partea luminósă fiind prea aspru, atacă vederea. Din nenorocire iubirea lucsu-lui și nepriceperea fabricanților a trebuit să strice și aci. Cea mai mare parte dintre paraventele lucuóse, cum sunt globuri de sticlă despoleită, séu de sticlă albă, clopotele de porcelan etc. sunt departe de a abate dela ochi o lumină prea intensivă.

O altă regulă de urmat este, ca flacăra să fiă curată și necolorată. Cu cât flacăra se apropia de lumina albă a sórelui, cu atât este mai avantajiosă. Așadară făcliile necurate, séu uleiul nerectificat sunt tot atâtea cause stricacióse vederii. Ce e mai mult, aceste flăcări, pe lângă că sunt colorate, dau și o lumină foarte schimbaciósă în intensitate după cum se schimbă și feștila lor. Tot de aci urméză, că trebuie să lucrăm tot la aceéși flacăra, fiă de făclie, fiă de lampă; schimbările în intensitatea luminei sunt foarte dăunóse ochiului.

O flacăra tremurândă încă este o adevărată otravă pentru vedere, deóre-ce aci schimbările în intensitatea luminei se repetéză des una după alta. Acest defect trebuie încungiurat prin înlăturarea curentelor de aer, prin întrebuițarea unui glob de sticlă etc.

Acum sosim la un defect, care provine din negligența fiă-cărui individ, adică întrebuițarea luminei artificiale, când ziua nu s'a întunecat din destul. Acesta este o adevărată crimă față cu ochii și mulți au să mulțămescă scurțimea de vedere acestui obicei rău. Îndată ce s'a aprins luminarea în casă, oblónele ferestrilor trebuiesc închise cu îngrijire și perdelele lăsate în jos. Alegeți pentru séra lu-

crurile cele mai ușóre; să-și împartă omul lucrul așa, ca ziua să cetéscă, ér séra să scriă. Este păcat a ceti séra pentru petrecere, pentru că ochii să obosesc mai tare. Lucrări delicate, cu obiecte poleite séu de metal strălucios, sunt foarte periculóse pentru vedere. Este drept, că orologerii, giuvaergii etc. se obiçnuiesc și la astfel de lucruri, dar își și pierd agerimea ochiului foarte de timpuriu; ér persónele neobiçnuite, se vor căi în curénd voind să-și imiteze. În orí ce cas, acestă causéză o mare sensibilitate a ochilor, dureri de cap și vedere turbure.

Obiceiul omului este adese-orí foarte ciudat. Astfel la mulți li se 'ntemple séra, că cugetând la ceva, póte la ceea ce au de scris, se uită drept la lumina. Acestă deprindere rea se pare că nu-í genéză, până când spiritul lor este preocupat. Îndată ce însé voesc să se uite mai de aproape în flacăra, séu póte aducéndu-și aminte de ochi, lumina le devine nesuferită.

Acestea sunt regulile generale, care au valóre pentru orí ce fel de flacăra. Dar nu tóte mijlócele de iluminare produc aceéși lumină, nici n'au aceéși influință asupra vederii. Astfel luminările de séu, care în genere nu sunt curate, și dau o flacăra tremurândă, sunt de condamnat. Făcliile perfecționate de margarin, stearin, eolin și parafin ar fi bune, dcă tendința fabricanților de a face marfă ieftină nu le-ar falsifica. Gazul și în timpul din urmă lumina electrică se apropia mai tare de lumina sórelui, dar până acum ele sunt prea intensive și pot ușor strica vederea. Rémân petroleul și uleiul, care sunt cele mai întrebuițate în ziua de astăzi și póte cele mai acomodate scopului.

De astă-dată ne oprim aci, rezervéndu-ne a vorbi, într'un articol viitor, mai pe larg despre lampele cu petroleu și ulei.

X....

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La Siberia.

Siberia, cuvnt înfiorător, care cu deosebire în timpurile din urmă și-a câștigat un trist renume. Se pare, că vedem înaintea ochilor câmpiile albe de omét, simțim înțepétórea suflare a viscolului, și auzim plângerea surdă a decilor de mii de esilați. Criminaliști ordinari, patrioiți polonezi, compromiși politici, nihilisti, aide toți amestecați, uniți prin aceléși suferințe, înaintați cătră ghețurile, de unde nu vă veți mai întórce!

Tinérul student, naționalistul infocat, nihilistul fanatic se pomenesc într'o bună diminéță, că poliția secretă bate la ușa lor, îi deștéptă din somn, îi răpește pe neșciute din mijlocul liniștei casnice și-í duce în închisóre. Ei sunt suspeți, acestă este de ajuns în ziua de astăzi. După cât-va timp, acești ómeni condamnați la esil sunt conduși sub escortă prin mijlocul orașului, și, în tăcere, fără a fi putut îmbrățișa pentru cea din urmă óra pe părinți, amici séu alte persóne scumpe, ei strébat stradele mute, se îndreptéză cătră țera frigului. Câte odată se întéplă, că un tată îngrijét séu o mamă duiósă își vede copilul escortat împreună cu criminalii. Ce durere sfășietóre! Înzadar se încercă a-și spune un singur cuvnt, a-și împártăși o singură strângere de mână; escorta este nemilósă, îi des-

parte cu recelă. Ilustrațiunea nóstră de pe pag. 61 arată sfășietorul spectacul al unei astfel de întâlniri.

Cortegiul tăcut se îndreptéză mai întâiu cătră biserică, unde se cetește o liturgiă, ca celor ce merg în morment; apoi iese din oraș tot în tăcere și numai după ce a ajuns în mijlocul câmpului i se dă libertatea de a vorbi. Astfel de cete se întélesc des prin Petersburg séu alte orașe mari, pe unde cortegiul tăcut face o impresiune din cele mai triste.

Mersul e repede, calea departe, și numai ómenii mai învățați cu munca trupescă pot resista strapățelor acestui drum. Ceii mai delicați, ómenii de carte, mor pe drum și bine-cuvntă cerul, care i-a scăpat de viitóarele suferințe.

Acestă tractare inhumană a început a se îndrepta în parte, deóre-ce mulți esilați au fost imbarcați la Odesa și au fost transportați pe mare. Acest mod de transport nu costă cu mult mai mult.

Orí cum ar fi, imperiul Țarilor presintă încă atâtea obiceiuri și întocmiri, care amintesc barbaria timpurilor anterióre, încât ne răpește speranță, că sórele civilizațiunei și al libertății va resări în curénd pe acest pământ al despotismului.

V a r i e t ă ț i.

Un cuvânt spiritual ni-l împărtășește o foină franceză, după cum spune, din memoriile unui medic bătrân. Acel medic istorisește: „Într-o zi ședeam într'unul din puținele saloane, în care se mai conversază astăzi cu adevărat... Mă exprimați: „Părerea de rău este o plăcere, fără îndoială o plăcere amară, dar totuși o plăcere“... La aceste cuvinte auzii o exclamare de indignațiune din partea unei tinere femei îmbrăcate în negru: „Ei,“ — duse ea — „eu am pierdut un mic copil, un îngerel, pe care-l plâng ziua și noaptea, și înaintea mea cutezi să vorbești astfel de lucruri“... „Cum-că părerea de rău e o plăcere? Da, cel puțin vei fi singură dovadă despre acesta“... Mă rădicași încet și mă apropiai de tinera femeie... „Decă așa fi dotat cu o putere supranaturală, și decă ar fi de ajuns, să-ți ating fruntea, pentru a-ți face să dispară părerea de rău“... La mișcarea, pe care o făcu, vorbind astfel, tinera femeie se aruncă îndărăt în fotelul său și duse mâinile la frunte, ca pentru a se apăra... „Așadară veți, că am dreptate, dișei întorcându-mă la loc, veți că durerea însăși are un farmec și că decă părerea de rău este un reproș, pe care-l faci prezentului, pare tot-deodată ca un suris, cu care te întorci spre trecut.“

Un Harpagon de anul nou. Cetim în „Neues Wiener Tageblatt“ următoarea cauză ciudată dela tribunalul din Viena: Măna, care nu tremură înaintea ucigașilor, măi refuză de a desemna silueta unui om a căruia ființă coruptă se opune atențiunii amabile. Acesta desprețuește ori ce salutare respectuosă și în fundul negrei sale inimii ureșce felicitările, care se află deja pe buze. Acesta — o indignațiune inspiră-mi adevăratul cuvânt — este un Harpagon de anul nou. Etă cum sar împregiurul lui dragile ființe nevinovate: chelneri, marqueri și portari, cum îl privesc cu ochii lor amicabili și-i lingusec cu acea fidelitate mișcătoare, care încântă ultimele zile ale fiă-căruși om cu simț. Numai Harpagonul de anul nou rămâne nemișcat, ba respinge cu tăria multele dovești de alipire. Simțul lui corupt îl duce încă spre finea lui Noemvre din cafenăua, pe care a cercetat-o până atunci și unde marquerul l'a năpădit cu bine-faceri. El caută cërta cu luminarea și se depărtăză mulțămit. De aci se duce într'altă cafenea, unde deșteptă speranțe înșelătoare în chelneri, dar apröpe de anul nou se depărtăză în a treia. Șciind prea bine, că între diferiții marqueri există legătură și că prin urmare, cunoscându-i-se purtarea, va fi servit miserabil, el se dă drept călător. Harpagonul cercetăză cafenăua cu o căciulă de blană și cu o mică traistă de voiagiū, ca și când s'ar afla în oraș numai în trecet. În modul acesta păcăleşce marqueri. În același costum se duce în restaurațiune, la friseur, cu un cuvint, ori unde ar fi în pericol de a fi considerat, ca indigen... Un astfel de Harpagon a fost demascat de curënd. Încă de cât-va timp descoperiseră marqueri simptomele unei aversiuni maladive pentru ori ce alusiuni la începutul anului 1880; de aceea îl puseră în lista öspeților suspecti, fără însă a-i arëta în față acest prepus vëtămător. În curënd catastrofa urmă. Un căne atăt de mic, încât putea să fiă scutit de mësura polițienescă de a nu intra în cafenele, începu a urla, deörece fusese călcat pe piciorö. Harpagonul nostru folosi ocașiunea acësta pentru a scormoni o cërta. El începe a se văita în contra cănilor, apoi batjocori pe micul cătel, care ar putea să turbeze în temperatura din cafenea, și în fine aduse aminte cafegiului mësura polițienescă. Acesta röpuse, că înțelege manevrele d-lui H. — Harpagonul, — care cu câte-va zile măi nainte dase zahar cătelului, și vede că dënsul voeșce cërta pentru a părăsi cafenăua; să o părăsescă dar cu Dumneđeu, că-cï cafenăua se pöte lipsi de astfel de öspeți. La acestea cafegiul adögă un nume propriu insultător, pentru care Harpagon îl piri pentru vëtămăre de onöre. Dar d-nul H. nu se ivi la pertractare, decï cafegiul fu achitat. — Cum ar fi și putut Harpagon să se înfățișeze înaintea marquerilor indignati, care func-

ționaū ca martori? Geniū al anului nou, acöpere-ți fața de indignațiune, și suride printre lacrimi numai când vei auzi sunetul bacșișurilor. Spiritul têu luminat să influințeze, ca dorințe modeste să se împlinescă!

Vięta îndelungată. Când simplii și laborioși, păstori, vënători seū plugari, ömenii trăiau în aerul liber și urmași legile naturei, ei puteau să ajungă până la etatea de 150 ani. Dar după ce trecură marginile civilizațiunii, și infidelii naturei se grămădiră în orașe, se predară bëturilor spirituöse, gustară lucsul, odihna și moliciunea, vięta lor fu prescurtată și terminul ei fu însemnat între 80 și 90 de ani. — Douë cauze principale influințăză asupra duratei vieți: clima și nutremântul. Omul trăeșce măi mult în climatele reci, din douë cauze; măi întâiu fiind-că consumațiunea vieți este măi mică acolo decăt în climatele calde; apoi pentru că clima rece este a moderațiunii, care conservă. Totuși trebuie făcută o distincțiune, și precum un frig stëmpërat lungesce vięta, astfel un frig excesiv o scurtăză. Svedia s. e., Norvegia, Danemarca și Englitera sunt țările Europei, în care omul trăeșce măi mult. În Siberia, Laponia și Nöua-Zemlia sunt pușini bëtărni. Se găsesc adesea centenari în Norvegia și Irlandia; câte-odată în Francia, sunt rari în Italia, nu se găsesc în Indi. Necumpëtarea scurtă vięta în trei chipuri: forțând organele digestiunii, impedecând digestiunea și iușind circulațiunea sângelui, prin urmare consumarea vieți. — În genere se pöte dișce, că ömenii mănăncă măi mult decăt trebuie. Nu ceea ce mănăcăm, ci ceea ce mistuim nutreșce și prelungeșce vięta. A mănca pușin, încet, lucruri sănëtöse, și la öre hotărite sunt reguli förte înțelepte și necesare, când vrem să trăim mult. Măi sunt unele cauze de viętä lungă, precum somnul, esercițiul, moderațiunea poftelor, curățenia corpului, francheța caracterului și pacea sufletului; dar deducțiunea lor ne-ar duce prea departe.

Păcălirea unui autor. Un tinër autor avuse ocașiune să dea unui director de teatru măi multe compozițiuni dramatice, fără însă a putea ajunge să i se represinte vre una. Fiă-care dată directorul lăuda compozițiunea, dar găsia vre un defect, care o condamna. În realitate însă directorul a cetit la început câte-va bucăți, ér celelalte le puse de o parte fără a se uita la ele. Tinërul autor prepusese ceea ce se întëmplă și se decise a-și resbuna. Într'o zi directorul teatrului primi un sul de hărtie legat frumos cu o panglică rosă. Peste câte-va zile autorul veni să-l întrebe, decă bucata sa e primită. — „De astă-dată,“ dișe directorul, „ai reușit de minune, numai sujetul...“ — „E cam vechiū?“ întrebă autorul cu un suris. — „Nu, dar e cam molatec pentru teatru nostru.“ — „Curios lucru,“ dișe autorul, desfăcënd sulul și arëtând ochiului speariat al directorului un minunat cărnat, „curios lucru, cu töte acestea pentru ca să nu fiă prea molatec, alesesem unul cu usturoiū.“ Tabloū!

Din țera atentatelor. După cum se șciă, Țarul Alecsandru II a fost öbiectul unui al douilea atentat. În 1-a Decemvrie la 11 öre, în momentul, în care trenul imperial, conducënd bagagele și persönele din serviciul împëratului, intra în partea numită Bogoș a orașului Moscva, se făcu o esplosiune. Trenul a deraiat, un vagon de bagage s'a resturnat. După esaminarea locului, unde s'a produs esplosiunea, s'a găsit un tranșeu în comunicațiune cu o casă vecină printr'un pasagiū suteran. S'a deschis îndată o anchetă. Din norocire acest atentat n'a cășunat mörtea nimëni. A două zi a fost recepțiune în palatul din Kremlin. Înainte de intrarea Țarului, mareșalul a făcut cunoscută noutatea spăimântătoare; asistenții au isbucnit în strigăte de bucuriă. Împëratul a pronunțat o vorbire, în care dișe: „Este o mare plăcere pentru mine, că vë revëd și-mi aduc aminte de fidelitatea și alipirea ce mi-ați manifestat cu ocașiunea tristului eveniment din 2 April. În catastrofa de eri, Dumneđeu m'a scăpat, precum și pe toți, cari mă înșotiau. Ne avënd grijă decăt de bună-starea

Rusiei, m'am încredeț provedinței. Într'aceea spiritul de revoltă trebuie nimic. Mă adresez la voi toți și la toți oamenii bine-cugetători pentru distrugerea răului ce s'a înrădăcinat. Mă adresez către părinți și-i provoc să-și conducă copiii în drumul adevărului și al binelui, pentru a crește oameni folositori și patriotici." Aceste cuvinte ale Tarului au fost urmate de aclamațiuni entusiaste.

Notițe economice. — *Ōuē de var.* Peste erna sunt ouele cu mult mai scumpe decât vara, și cu toate acestea întrebunțarea lor este tot atât de mare. De aceea e bine a aduna ouele până nu s'au scumpit de tot. Prejudețul încontra ouelor de var este nedrept și poate fi justificat numai printr'o tractare nepotrivită. Trebuie în toate măsură dréptă. — Lucrul principal este, că ouele să nu zacă chiar în var, ci în apă de var subțiată. Căți-va punni de var stins mestecat cu apă rece până la cantitatea care trece peste ouē, și subțiat, sunt de ajuns pentru 100 de ouē, că-cī o prea mare cantitate de var dă ouelor un gust aspru neplăcut. Se ntelege de sine, că ouele nu trebuie lăstate să înghețe. Varul odată întrebunțat, se poate întrebunța ărași în anul următor, și e de preferit varului nou.

— *Modul de a spăla nanchinul fără să-și perdă coloroa.* Lasă nanchinul 24 de ore în apă prospētă, în care ai disolvat mai întâiu un pumn bun de sare. După aceea spală-l cu leșiă ordinară, fierbinte, dar nu-l storce. În loc de leșiă te poți servi și de o apă, în care ai fiert întâiu fēn prospēt.

C u g e t ă r i.

Omenii vor fi tot-deuna aceea, ce vor plăcea femeilor: de voiți dar ca ei să fiă buni și virtuosi, învețați femeile ce este mărirea și virtutea. (J. J. Rousseau.)

— Simțemintele, care trăesc pentru tot-deuna, sunt cele ce se nasc împrejurul léganului nostru, și glasul bētrânilor ne spune îndestul, că cele mai de pe urmă ale noastre aduceri aminte sunt cele dintăiu întipăriri sufletești ale noastre.

— O femeia jună care iese în lume, vede într'ensă numai ceea ce-i poate sluji plăcerilor, și ideia înrădăcinată ce are despre fericire și sgomotul a tot ce o înconjoră, împiedecă sufletul ei de a auzi glasul celeilalte părți a naturii. (Voltaire.)

— Ce de părinți cred că și-au crescut fetele lor, după ce plătesc profesorilor lor. (Madame Bernier.)

Bibliografia.

Iuliu Cesar, tragedia de William Shakespeare, traducere metrică după textul original, de Adolf Stern (traducătorul lui Hamlet). Noua imprimărie națională C. N. Rădulescu, Strada Academiei, Nr. 24, 1879. Vom vorbi cu altă ocaziune despre această traducțiune.

— **Din povestile unchiașului sfătos**, basme păgânești întogmite de P. Ispirescu, culegător-tipograf, cu o precuvântare de A. I. Odobescu. Partea I, București, tipografia Academiei române (laborătorii români) Strada Academiei, 19, 1879. — Pe lângă acesta, coperta cărții ne promite următoarele broșuri: 1) Pilde și ghicitori; 2) Isprăvile și viața lui Mihaiu vitēzul; 3) Istoria lui Stefan cel mare și cel bun; 4) Viața și faptele lui Vlad vodă Tepeș; 5) Din povestile unchiașului sfătos. Partea 2. 6) O adunare de peste 50 de legende seū basmele Românilor. Eă ce dice d-nul Odobescu în precuvântarea sa: Cel ce a scris această cârtică, și al cărui nume s'a tot pitit până acum a sub modestul titlu de Culegător tipograf, până când în sfēșit meritele sale literarii, de toți recunoscute, ne-au făcut să-l silim acum pentru întâiaș-dată a se da în vilēgul publicității, — cel ce a scris această cârtică, dic mi-a, făcut onōrea și plăcerea de a mă consulta adesea asupra alegerii faptelor, pe cari voia să le povestescă într'ensă. I-a dat în minte d-lui P. Ispirescu bunul gând de a lămuri pe aceia din cititorii români, cari nu sunt tocmai cārturari adānci, asupra unei mulțimi de nume, de cuvinte și de dicțiori străine, pe cari în timpul de acum le întrebunțeză mereu scriitorii noștri, prin gazete și prin felurite cărți. — „Ce va să dică un Hercule, un Prometeu, un Amfitrion? Ce fel de pomă va fi Mărul discordiei? Ce fel de li-ghionă să fiă Chimera? Ce croială mai osebită să fi avut Urechile lui Midas? și multe altele de felul acesta.“ — Eă ceea ce vor fi dicend în sine-și mulți din cei ce citesc pe totă ziua, prin diare și cărți, nume și cuvinte de acestea, cari de sigur trebuie să aibă și ele vr'un înțeles. — Apoi cum s'a-i fact pe aceștia să pētrundă secretul ce stă ascuns sub așa nalte, sub așa late și ciudate vorbe ale procopșiilor? — S'a-i trimiți la școlă? — Le-a trecut, biet, timpul de a trepăda pe cărarea dascăliet, și mai biae se lipsesc de ori-ce știință, decât să mērgă a o căpeta, la vrēme de bētrâneț, pe băncile claselor, d'a rēndul cu copiii. — La acesta s'a gândit, prin însă-și a sa încercare, fos-

tul nostru Culegător tipograf, și, ca om priceput, care nu se împiedică de greutatele muncii, d-lui s'a apucat cu mare răbdare să citescă, s'era acasă, cărțile învețaților, câte nu avusesse prilej a le rēsofi în copilărie; apoi dintr'ensele trase, scōse și stōrse cu meșteșug tot ce trebuia ca să deslușescă pe cei neinvēțați, asupra multor enigme mitologice și istorice, cu cari cārturarii înpēneză scrierile lor. — Dar atăta ar fi fost pușin lucru și meritul celui ce a făcut cârtica de față s'ar fi mărginit numai într'u răbdarea, cu care d-lui a știut să culēgă de prin autorii mitologi și istorici, faptele deslușitoare ale acelor enigme. — Pentru această parte a lucrării d-sale, a creșut de cuviniță a se povățui adesea cu mine și de aceea a și pretins cu tot din-adinsul ca să viu eu să spu această cetitorilor, chiar aci în capul cârticelei sale. — E! drept că așa este! M'am silit, pe cât m'am priceput și eu, să-i arēt isvōrele de unde pōte căpeta informațiunile cele mai bune și cele mai amēnușite. Că să nu mai fiă vorbă între noi, m'am învoit a mărturisi aci că cu acesta, — dar, să fiă bine înțeles, numai cu acesta, — mă pot lăuda și eu în întocmirea acestei lucrări. — Trebuie însă să mărturisesc tot-deodată că, decă am luat această pușinică parte la lucrarea măiestrului nostru Culegător, apoi am făcut-o cu o vie plăcere, fiind-că șciam bine că indicațiunile mele vor fi folosite așa cum fōrte pușini la noi ar fi știut să le întrebunțeze. — Șciam că tot așa mare meșter este tipograful nostru spre a culege din câștile mințel sale, spre a așeza drept la locul cuvenit, și spre a scōte la ivelă cuvintele și frasele curat românești, precum este și meșter spre a jețui pe vingarac, spre a face șpalturi și a pune sub tēsc literile din câștile tipografiei sale; astfel eram de mai înainte încredințat că el va ști, — precum a și știut, — să dea poveștilor sale, împrumutate dela străini, acel farmec neasemuit de limbă neōș românească, ce abia se mai păstrează astăzi în gura satenilor și prin vechile basme și dicțiori bētrânești ale poporului nostru. — Șciam că, înfățișate sub această formă nouă și ademenitoare, miturile religiunii anticilor Eleni vor deveni pentru poporul nostru o învețatură folositoare și înlesnită, pe care cārturarii o dobānesc, cu anevoință numai, prin studii îndelungate și greōie. — Mai șciam în sfēșit că, din pana celui ce a suflat astăzi viața românească asupra acelor povești îmbētrânite, acestea au să iese fragede, sprintene și sglōbiți, așa în cât ele vor da cetitorilor români de ori-ce trēptă, o petrecere literară din cele mai plăcute, prin stilul viu, simplu și popular, în care plinul de merite autor al acestor foște va ști mai bine decât ori-cea, a le înbăera. — Judece acum cetitorii decă eu m'am fost înșelat! — Adevărul este că asupra mitologiei celor vechi s'au scris multe și felurite cărți în toate limbile lumii civilizate; sunt chiar și capete de operă în poesie și în prosă care tratēză asemenea subiecte. — Totuși mi se pare că nimeni nu s'a cercat până acum să împrōpēzeze anticile povești păgânești ale Elinilor, sub forma populară a Poveștilor unchiașului sfătos; și astfel însă ele au de sigur să devină de aci înainte adevărate basme românești. — Așadar, prin folositoarea petrecere a unei plăcute cetiri și fără de a-și bate cât de pușin capul, ori-ce cetitor din poporul românesc, care va rēsofi această cârtică, va căpeta dintr'ensă și din cele cu același titlu ce vor urma, — într'u ceea ce priveșce mitologia antică, — totă știința, ba pōte și mai multă decât aceia cu care se fălesc îngămfași cārturari, când presar scrierile lor cu erudite numiri și cu alusiuni adānci la miturile vechimei elinești. — Apoi, pentru un așa bun serviciu, nu se cade ore să mulțumim domnului P. Ispirescu, culegătorul și scriitorul atator Basne, Snōve și Dicțiori românești, conștiinșosul și meritosul lor editor? — Ba, dēu, fōrte mult, și eu unul mă simt acum fericit că mi-a dat însuși privilegiul de a 'i aduce, prin aceste rēnduri, cel dintăiu prinos de mulțumire. — Sunt încredințat că în urmă 'mi are să se adune glōtă mare.

— **Protocolul congresului** ordinar național-bisericesc, al mitropoliei Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, convocat la Sibiu, pe 1 (13) Octomvrie 1878. Prețul 1 florin. Sibiu, editura Mitropoliei, 1879.

— **Apelul Peotului Garota** făcut către sântul Sinod contra deciziunei duhovnicescului consistoriu al eparchiei Romnic Noul Severin, cu Nr. 27, anul 1879. Craiova, tipografia frații Benveniști, 1879.

Gicitură omonimă.

Cel dintăiu cuvēnt însemnă	Este verb aucsiliar.
Un nume de bărbat,	Aceste două cuvinte
Care se dă mai cu semă	La olaită-alcătuite,
La omeni din sat;	Daū o mândră capitală
Al douilea-n singular	Dintr'o gloriōsă țēră.

Deslegarea giciturii din N-rul 2 este:

Nu mē uita.

Deslegare nimerită primiram dela d-nii: N. Stanomirescu din Iași, Virgiliu Brendușianu din Blășiū, I. H. Lita din S. Reghin, C. D. Minculescu din Brașov, D. Cergit din Făgăraș, L. Spânul și O. Dujanschi din Suceva, D. C. Ionescu din Braila.

Posta Redacțiunei.

Mai multe societăți universitare ne-au cerut țiarul gratis. Numărul esemplarelor gratuite, care se cer, este însă atât de mare, încât nu putem să împlinim rugarea lor fără prejudiț. Rugăm dar acele societăți să facă câte cinci abonamente — ceea ce le este ușor — și atunci vor căpeta un esemplar gratuit. — D-nul D. C. I., Braila. La timpul seū. — D-nul N. N. St., Iași. Gând it va veni rēndul. — T. B., Blășiū. Numărul unu și trei s'au publicat. Numărul 2 nu e încă destul de bun. Mulțumit. Curagiū! — M. P., București. De ce anonim? Redacțiunea trebuie să vē cunōscă. Barca are icōne imposibile, dar nu e chiar de condamnat.